

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Januar 1970



1

Gruppelivsforsikring

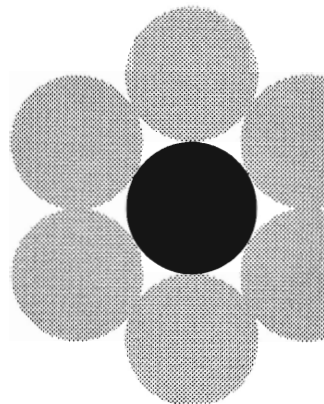
et værdifuldt supplement til en pensionsordning.

Bonus

på gruppelivsforsikring varierer år for år, afhængig af summen af dødsfaldsudbetalingerne.

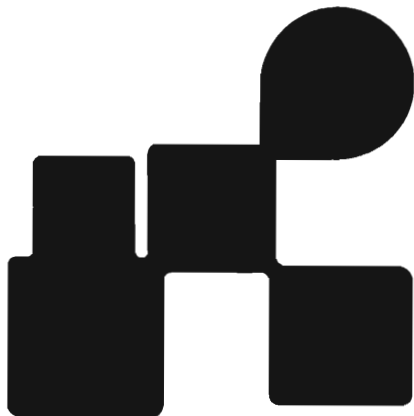
PFA har i gennemsnit af de betalte præmier for gruppelivsforsikringer tilbagebetalt som bonus

13% for 1968



Pensionsforsikringsanstalten as

Oprettet 1917 og ledet af danske erhvervs- og funktionærorganisationer,
Hammerensgade 6, 1267 København K.
tlf. nr. (01) 142010



Afdelinger i: **Nordjylland:**
Vesterbro 17, Aalborg
Tlf. (08) 13 34 90

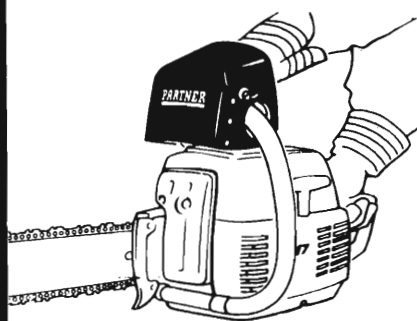
Syd- og Vestjylland:
Helligkorsgade 14, Kolding
Tlf. (05) 52 29 45

Øst- og Midtjylland:
Store Torv 3, Århus C
Tlf. (06) 13 17 11

Fyens Stift:
Kongensgade 27, Odense
Tlf. (09) 11 09 80

Vil De have en **PARTNER** – så ring efter

J. KONGSØ



10 GODE GRUNDE TIL AT VÆLGE PARTNER

- FINT AFBALANCERET MOTOR
- AFVIBRERET HÅNDTAG
- PAREREBESKYTTER
- AFSPÆRRING MOD UØNSKET GASGIVNING
- LAVE SERVICEOMKOSTNINGER
- MINIMAL VEDLIGEHOLDELSERVICE
- INGEN DRIFTSFORSTYRELSE
- EFFEKTIV KØLING
- OPVARMEDE HÅNDTAG



ROSKILDE VÆRKTØJSMAGASINETS REPRÆSENTANT. SÅSNART DE RINGER KOMMER HAN OG DEMONSTRERER PARTNER.

SALG ELLER SERVICE, KALD SKOVVOGNER. VI HAR ALTID OLIE OG KÆDER MED.



ROSKILDE VÆRKTØJSMAGASIN 03 355475

SDR. RINGVEJ 24 4000 ROSKILDE

bryderen

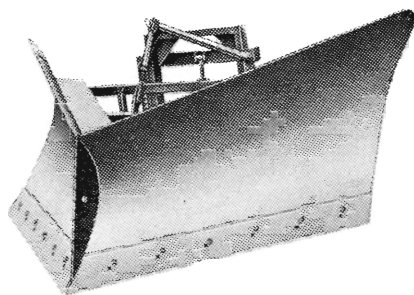
BRYDEREN – den mest effektive model, udstyret med hydraulisk tryk- og løfteanordning.

BRYDEREN MAJOR fremstilles i Dansk Standard med rømmebredde på 2,6 m.

Derudover kan vi levere sideplove i 2 modeller med henholdsvis fast og fjedrende skær.

Plov og ramme er udført i overensstemmelse med Dansk standard.

50 års erfaring i fremstilling af sneplove.



N LAIGAARD

Fabrik for vejmaskiner . Helsingforsgade 6 . 8200 Aarhus N . Telefon (06) 16 24 44
Repr. for Sjælland: J. Aksel Pedersen . Telefon (01) 30 26 40 Roskildevej 47 . 2500 Valby

**sælg
gennem
SKOVEN**

Taastrup-Eg

Bidstrup skovdistrikt

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 408 Hvalsø 13

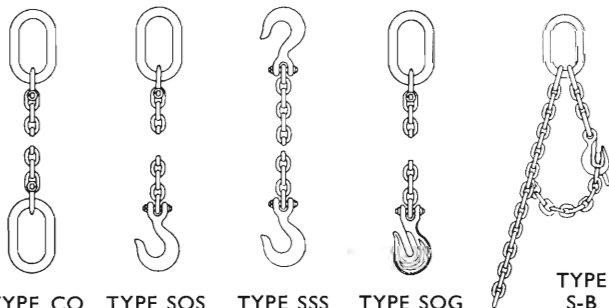
Til levering forår 1970 er et parti 3/0 2 gange rod-stukne egeplanter til salg. Planterne er afkom fra Taastrup afd 268 (F. 148), der sandsynligvis er af holstensk afstamning. Bevoksningen er kendt for at give særdeles velformet afkom.

WILLIAM HARDING

v/R. HERNÖE

Viktoriagade 6 – 1655 København V – Tlf. (01) 21 23 96

ACCOLOY KUPLEX Stålkæder



ACCOLOY KUPLEX systemet består af bærerenge, kæder, kroge og samleled, som sammensættes til alle opgaver! **Leveres omgående fra lager!**

Alle dele er fremstillet af **AMERICAN CHAIN & CABLE COMPANY INC.**, sænksmedede og varmebehandlede til stor hårdhed og styrke! Brinell hårdhed 300, brudstyrke 105 kg/mm², min. forlængelse ved brudprøve 15 pct.

Kæde og komponenter må aldrig udglødes!

Kæderne er overfladebehandledede med Molybdænsulfid - tør-lubricant smøremiddel som sikrer nedsat slidtage og hæmmer angreb af rust og snavs.

LUG ALL Wire-Skraldetalje



Kapaciteter 680-1800 kg

TIRFOR taljen



Kapaciteter 3/4-1 1/2-3 ton

FORLANG PROSPEKTER

CROSBY-LAUGHLIN

leveringsprogram bl. a.

- C. L. Sjakler
- C. L. Lastkroge
- C. L. Swivler
- C. L. Øjebolte
- C. L. Bardunstrammere
- C. L. Wireblokke - Kasteblokke
- C. L. Slyngkovse
- C. L. Glidekrog for wire
- C. L. Kædestrammere

-skær
igennem
med

Jonsere



RAKET

M

med vibrationsdæmpet håndtag, som gør arbejdet lettere og endnu mere behageligt!

Støjsvag

behagelig lydsvag trods den fantastiske råstyrke!

Største skærehastighed

20 m/sek. — let og hurtig at arbejde med, en fin balance og med helt nye måder at afgrene på!

Driftssikker

den gennemarbejdede konstruktion og de bedste materialer samt en stor erfaring ligger bag!

— derfor allerede det første år Danmarks og desuden Nordens mest solgte motorsav



Aut. forhandlere:

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg. Tlf. (08) 13 40 29
Jørgen Rasmussen, 7490 Avlum. Tlf. (07) 47 23 55
Bent K. Petersen, 6120 Tørring pr. Hammelov. Tlf. (0 45) 7 72 56
Andreas Petersen, 5793 Højby, Fyn. Tlf. (09) 95 82 60
Arnold Larsen, Flintinge 4891 Toreby L. Tlf. (03) 86 91 26

Holger Møller, Frederiksberg 4180 Sorø. Tlf. (03) 63 11 51
Jan Skovly Hansen, Longangsgade 73. 3400 Hillerød. Tlf. (03) 26 51 51
Sv. E. Larsen, Isefjordsvej 4. 4500 Nykøbing Sj. Tlf. (03-4 15) 10 86
Eigil Johansen, Torvegade 34. 4640 Fåske. Tlf. (03-7 15) 4 65
Svend Low, Bækken. 3720 Almindingen pr. Åkirkeby-Bornholm. Tlf. (0 39 74) 6 43

— køb svensk kvalitet fra EFTA

Udnævnelser

Fra 1. januar 1970 at regne er hofjægmester, oberstløjtnant *Carl Christian Brønnum Scavenius*, r. af d., til Klintholm udnævnt til kammerherre. Fra s. d. at regne er dr. agro *Michael baron Schaffalitzky de Muckadell* til Brobygaard og Gelskov udnævnt til hofjægmester.

Chefskifte i det svenske statsskovbrug

Generaldirektør Per Sköld (47 år) forlader nu Domänverket (det svenske statsskovbrug) for at blive vicedirektør for det nye statslige forvaltningsaktieselskab, der træder i funktion fra den 1. januar 1970. Dette »Förvaltningsbolag« overtager og forvalter de aktier, den svenske stat har i en lang række statsligt ejede aktieselskaber, hvoriblandt også findes Statens Skovindustrier.

Til stillingen som generaldirektør og chef for Domänverket ventes udnævnt den nuværende överdirektör Folke Rydbo (45 år), medens man til överdirektör i Domänverket venter udnævnt kansliråd i Jordbruksdepartementet Stig Johannsson (37 år).

Chr. D. Fr. Reventlow:

Grundsätze und Regeln ... 1934.
Et eksemplar af ovennævnte afhandling ønskes til købs. Henvendelse bedes rettet til redaktør P. Hauberg. Dansk Skovforening.

XII Nordiske Skovkongres

I dagene 22.—26. juni 1970 afholdes XII Nordiske Skovkongres i Finland. Program for kongressen vil kunne rekvireres fra Dansk Skovforening, Vester Voldgade 86, 1552 Kbh. V.

Anmeldelsesfristen er fastsat til den 28. februar 1970.

NU KA' DE RIGTIG
MÆRKE
DERES TRÆER
MED MARSH

VEJRBESTANDIGE SPRAYFARVER

i aerosoldåser der gør træmærkning til en leg og som tydeligt kan ses på lang afstand. Sprayfarven er hurtigtørrende. Smitter ikke af, medens aerosolbeholderens dysse er selvrensende og derfor altid klar til brug.

BRUGT PÅ SKOVSKOLEN

LEVERES I FARVERNE:
SORT - HVID -
RØD - BLÅ -
GUL - GRØN -
ORANGE



JOHN R. HANSON

FORLANG
TILBUD

MÆRKEMASKINER

NY ØSTERGADE 4 . KBHV. K.
TLF. (01) 121354

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING.
Vester Voldgade 86.
1552 København V.,
Telf.: (01) 1221 66 *
Postgirokonto: 1964.

Ansvarshavende:
Redaktør Knud Meister
Bredgade 41
1260 København K.
Telf. (01) 11 95 11

Redaktionsudvalg:
Kammerherre Chr. Sehestedt Juul
(formand)
Professor, dr. agro.
H. A. Henriksen
Professor N. K. Hermansen
Kgl. skovrider Vagn Johansen
Kgl. skovrider Preben Møller
Skovrider Aa. Marcus Pedersen

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg.
Dansk Skovforening.

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening.
Koster for 1970
kr. 45,- (incl. moms kr. 5,-)



Siddende i en »Magnus stol« af dansk
bøg og fra Danish Hardwood ønsker denne
pige SKOVENS læsere held og lykke i 1970.

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Toldbodgade 57
1253 København K.

JANUAR 1970

Den enkelte - gruppen og organisationen

Interessante og vægtige indlæg på Det 13. forstlige Symposium, hvis emne var »Organisationer og organisationsformer i dansk skovbrug«

Ved Det 13. forstlige Symposium, som Dansk Skovforening i samarbejde med Danske Forstkandidaters Forening havde indbudt til i dagene 7.-9. dec. 1969 på Rolighed i Skodsborg, holdt professor N. K. Hermansen det indledende foredrag om organisationsvilkår inden for dansk skovbrug. Han sagde bl. a.:

»Kaster man et blik tilbage over det danske skovbrugs historie, er der enkelte perioder, som i særlig grad tiltrækker sig opmærksomheden, fordi de karakteriseres af omvæltninger i økonomisk, politisk og samfundsmæssig henseende og fører brydninger med sig – også i skovbruget.

Tiden omkring år 1800 var en sådan brydningstid, der for skovbrugets vedkommende blev markeret af udstedelsen af forordningen af 1805 om skovenes udskiftning og fredning. Baggrunden for denne forordning var den stærke tilbagegang i skovarealet og skovtilstanden, som det forudgående århundrede havde ført med sig, og målet var at sikre de tilbageblevne rester mod yderligere reduktion og misrøgt.

Ganske vist havde der været forordninger før 1805, som forbød rydning og mishandling af skovene, men de havde været uden virkning. Når 1805-forordningen blev effektiv, var det, fordi der samtidig var ved at ske en ændring i landbruget fra ekstensiv græsningsdrift til intensiv dyrkningsdrift. Skovene var derfor ved at miste deres betydning som græsningsarealer, og overdrevene blev ryddet for den spredte trævækst og opdyrket til korn og græsningsområder.

1805-forordningen og den deraf følgende afgræsning og isolering af skovene og skovbruget havde således en omvæltning inden for landbruget til forudsætning, og for skovbruget betød den en ændret privatøkonomisk og samfundsøkonomisk målsætning.

80 år senere oprandt en ny brydningstid, og igen var baggrunden en ændret målsætning for skovbruget. I de mellemtilfældige år havde de enkelte skovejendomme i stor udstrækning været præget af naturaløkonomi (d.v.s. leverancer af brænde og gavntre til eget brug, til skoler, kirker, hospitaler, funktionærer, o.s.v. og kun forholds-

*Som formand for Dansk Skovforening mødte jeg til kuren
på Christiansborg den 7. januar 1970 og udtrykte overfor
foreningens høje protektor*

HANS 'MAJE|STÆT KONGEN'

*Dansk Skovforenings bedste ønsker om et godt nytår.
Hans Majestæt pålagde mig at bringe foreningens medlem-
mer og medarbejdere sin tak og hilsen med ønsker om alt
godt i det nye år.*

M. Schaffalitzky de Muckadell

vis lidt egentlig salg, i så fald mest på lokalt marked), men nu ændrede skovbruget efterhånden karakter fra at være en råstofkilde til at blive en erhvervsøkonomisk virksomhed med deraf følgende behov for et udvidet marked for skovbrugsprodukter.

Dette førte blandt andet til dannelsen af Dansk Skovforening i 1888, idet foreningens formål i særlig grad var at etablere et samarbejde mellem skov ejerne om løsning af markedsproblemerne blandt andet gennem gensidig orientering, produktionsstandardisering, forhandlinger med køberne osv.

Atter i en brydningstid

I det hele taget blev tiden præget af mere målbevidste bestræbelser for at forbedre skovproduktionen og skovøkonomien. Undervisningen og forskningen blomstrede op, og der begyndte at udkomme skovbrugstidsskrifter, ligesom der blev startet forstlige diskussionsklubber.

Mens brydningen omkring år 1800 således var præget af, at det var staten, der tog et initiativ, blev 80'erne præget af organisatoriske, institutionelle og arbejdsmæssige omvæltninger inden for selve skovbruget. Det var i den tid skovbruget, som vi i dag ser og kender det, blev grundlagt, og det var i disse ca. 30 år vore nuværende organisationer blev dannet.

Nu er der atter gået 80 år, og på ny er skovbruget kommet ind i en brydningstid.

Økonomisk er det kommet i klemme mellem stagnerende råtræpriser på den ene side og stigende arbejds lønninger på den anden. Dette har medført flere aktiviteter med hensyn til oparbejdning af industrier og eksportmarkeder så vel som med hensyn til rationalisering af produktionen og efterhånden også administrationen især gennem mekanisering. Alle disse aktiviteter forudsætter og vil i stigende grad forudsætte et snævert samarbejde i større og mindre grupper ikke alene om udviklingen af nye metoder, men også om anvendelsen af metoderne, for ingen er i sig selv stor nok til at klare opgaverne.

Samfundsmæssigt set er tiden præget af bestræbelser for at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af landets areal, der jo stadig bliver relativt mindre,

efterhånden som befolkningstallet stiger. Landsplanlægningen hører med blandt vor tids vigtige programpunkter, og stadig flere love om planlægning af arealanvendelsen ser dagens lys*).

Det offentliges indgreb

Skovbruget er ikke uberørt af alle disse bestræbelser. I arealmæssig henseende danner Skovloven ganske vist stadig et bolværk, der kun viger, når nye motorveje og kraftledninger skærer igennem landet. På den anden side har Loven om Landbrugsejendomme fra 1967 sat en foreløbig stopper for skovarealets udvidelse, men et påtænkt lovforslag synes dog at ville ændre på dette forhold.

Det, der i særlig grad berører skovbruget, er den stigende interesse – navnlig fra politisk hold – for skovene som friluftsområder og åndehuller for befolkningen. Den ny naturfredningslov er et udtryk for dette. Et andet udtryk er de skitser, der har været fremme om etablering af naturparker, som navnlig synes at koncentrere sig om skovområder. Endelig er der så småt ved at lyde røster om skovenes betydning i kampen mod forureningen, og her navnlig deres betydning for fremskaffelsen af rigeligt og rent drikkevand.

Der er altså igen tale om ændrede signaler, om ændringer i skovbrugets økonomiske betingelser og om en ændring i samfundets mål med skovene og skovbruget, og man spørger med rette om, hvad det næste skridt vil blive med hensyn til indgreb i anvendelsen af skovene.

Fra landbrugets side har reaktionerne været forskellige. Nogle har villet kæmpe til sidste mand mod angrebene udefra. Andre har navnlig været optaget af de eventuelle indtægtsmuligheder, som samfundets fornyede interesse for skovbruget åbnede for. Atter andre har ment, at man ved at vise imødekommenhed skulle prøve at vinde good-will for erhvervet, dets ejere og udøvere. Men hvilken holdning man nu end indtager, berører alt det nye enhver, der har med skov-

*) Blandt andet: Landsbyggeloven; Lov om By- og Landzoner; Lov om Byplaner; Lov om Frigørelsesafgift; Lov om Tilbudspligt; Lov om Landbrugsejendomme; Lov om Naturfredning.

bruget at gøre, og ikke mindst de mange forskellige organisationer, som ejere, funktionærer, forstkandidater, skovteknikere, lærere eller forskere, offentligt eller privat ansatte er samlet i. Organisationerne er jo i vor tid mere end før blevet den enkeltes tale- rør over for det offentlige og over for andre organisationer.

Det 13. forstlige symposium har derfor som emne valgt: »Organisationer og organisationsformer i dansk skovbrug« for gennem en fordomsfri analyse og meningsudveksling at få kastet lys over den vej, det vil være mest hensigtsmæssigt for Skovforeningen at følge i fremtiden.«

Samarbejdets problemer

Professor Torben Agersnap, som talte om »Samarbejdsproblemer«, nævnte en række af de krav, som melder sig i den komplekse organisation:

– at forene de enkelte personers forestilling om, hvad organisationen skal opnå med organisationens faste målsætning;

– at løse problemet omkring den rationelle beslutningstagen og de tillægsbeslutninger, som kan blive eller synes nødvendige på vejen frem mod målet;

– at løse problemet omkring koordinering på den ene side og fri kommunikation på den anden;

– at løse konflikten mellem, hvad man (uden polemisk eller kritisk hensigt) kan kalde bureaukraterne og de professionelle; og

– at finde balancen mellem planlægning og det frie initiativ.

»Det er,« sagde professor Agersnap, »ikke blot organisationens målsætning, der skal tilgodeses, og det er heller ikke de enkelte personers. Opgaven er så langt som muligt at tilvejebringe en integration, så at man undgår at den enkelte – eller fraktioner og grupper – stiller sig udenfor.«

Kampen om indflydelse

Fuldmægtig, cand. oec. Lars Skov Madsen bidrog også værdifuldt til symposiet med et foredrag om »Interesseorganisationer og myndigheder«. »Det var«, sagde han, »ikke tænkt som uddrag af en »Håndbog i Statskup«, men det skulle give en bred og

generel belysning af en problemstilling, som er betinget af, at det offentlige i vor tid har indtaget en mere og mere dominerende stilling. Ingen organisation ejer så stor magt som staten. Til gengæld er der grund til at pege på, at hverken det offentlige i almindelighed eller staten i særdeleshed kan betragtes som en enhed i indflydelsesmæssig henseende. Indflydelsen udøves af enkeltpersoner, og det offentlige har bredt sig ud over så store områder af borgernes tilværelse, at der kan opstå modsætninger mellem de offentlige organer. Den statslige indflydelses udøvere har dertil selv en indflydelseskamp at føre såvel indbyrdes som mod deres arbejdsgiver: det offentlige.

Her over for står da organisationerne, som også kan have alvorlige interessemodsætninger og geråde i eksterne og interne stridigheder, som ikke blot koster tid og penge, men også anseelse og indflydelse, fordi der kan opstå tvivl om, hvorvidt organisationerne nu også repræsenterer de interesser, de påstår at repræsentere. Indflydelsens træk kan være vage, men selv dette, at der eksisterer en organisation, der i givet fald kan mobiliseres, kan være nok til, at man inddrager den i sine overvejelser, når man skal træffe en beslutning.«

Fuldægtig Skov Madsen kom i sit foredrag ind på agitationens og informationens betydning: »Myndighederne kan være afhængige af de informationer, grupperne kan formidle dem med, og man lægger i stigende grad vægt på informationen. Denne er således en væsentlig del af organisationens konkrete indflydelses-mulighed. Men en organisation udøver tillige en basisindflydelse gennem selve sin eksistens, sin plads i det politiske system og sin anseelse . . .«

På baggrund af de indledende foredrag gennemførte symposet et gruppearbejde, som gav anledning til en fri meningsudveksling om skovbrugets organisatoriske problemer. Korte redegørelser for de forskellige eksisterende organisationers mål og arbejde bidrog yderligere til at kaste lys over problemerne.

Nytten af en sådan udveksling af informationer og meninger kan næppe overvurderes.

K.M.

P.R. for naturen

Af skovfogedassistent
BJØRN DØSSING

Vi har modtaget:

Der tales og skrives i denne tid om naturen, som aldrig før. Den ene artikel afløser den anden i dag- og ugepressen. Der bliver afholdt høring om naturforvaltning i radioen, og der bliver afholdt høring (med landbrugsministeren i spidsen) på Askov Højskole.

Man har efterhånden en fornemmelse af, at alle arbejder på sagen, og dette kan også være af en vis vigtighed nu, hvor vi står foran det internationale naturfredningsår 1970.

Det eneste vi mangler, er den egentlige koordinering, og spørgsmålet er, om det ikke er på tide, der bliver oprettet et naturforvaltnings PR-kontor.

Befolkningen er klar over, at der findes en spire til naturparkerne. Man ved, at det er noget, der vil koste en forfærdelig bunke penge, men hvor man skal hente den saglige og fyldige orientering om disse projekter ved vel kun de færreste. Ville det ikke være en værdig opgave, at man oprettede dette informationsled i året 1970, så alle vidste, hvor man kunne henvende sig med spørgsmål og ønsker i forbindelse med naturforvaltningen?

I ethvert større firma ved man, at spredning af alske og ukorrekte rygter kan skabe et uheldigt arbejdsklima. Nøjagtig det samme gør sig gældende inden for naturforvaltningen. Det er således vigtigt, at alle véd, hvor, hvad og hvornår der sker noget i de grønne områder.

Det omtalte kontor skulle samle alle oplysninger fra de forskellige naturområder og derefter sprede dem til pressens forskellige organer efter et bestemt mønster, så alle fik klar besked.

Hovedformålet skulle være at formidle kontakterne. PR-kontoret skulle virke som bindeled mellem befolkningen og de grønne områder. Der bør være plan over dette arbejde i stedet for de nuværende tilstande, hvor meget stof kommer som hø og hakkelse imellem hinanden. Det er rasende vigtigt, at der kommer system i tingene, inden man kører ud i de store planer om naturparker o.s.v.

Når bogen springer ud

Måske vil man nu sige til sig selv: – Vi behøver da ikke at oprette et kontor for at få at vide, at bogen springer ud på den og den dato. Det må da kunne spares i disse rationaliseringstider.

Vel skal der rationaliseres, men det skal gøres på de rigtige punkter. Det

er ingen rationalisering at spare en vigtig informationsvirksomhed om et miljonprojekt – tværtimod.

Som en anden vigtig opgave skulle det skitserede informationskontor stå for udgivelsen af en månedlig publikation til de særligt interesserede. Bladet skulle indeholde de bedste artikler fra dagspressen, sammen med en oversigt over, hvad der er passeret i den forløbne måned. Endelig skulle der gives en orientering om de planer, der foreligger for den kommende måned.

PR-kontorets interesseområde skulle være alt, hvad der har forbindelse med naturforvaltning, f. eks. nyheder om træmarkedet, vækstbetingelser, nedbør, temperatursvingninger, oplysninger om ski- og kælkebaner og oprettelse af fiskedamme for lystfiskere, besynderlige vækster, naturforvaltningens forureningsproblemer, oplysninger om bøder for naturforurening, plantefarvning, botaniske ekskursioner, nattergaleture, ornitologiske observationer, ringmærkning, jagtresultater, naturbetonede sportsresultater, skovhuggerkonkurrencer, stormskader, nyplantninger, køb og salg af større naturområder og naturejendomme, hvor der findes rasteplasser, campingpladser, spejderlejrpladser, ridestier, skovture, bilture og almindelige gåture med bål og kaffe, jagtprøvers afholdelse og disses resultater, vildtudbytte, vildtudbyttestatistik, oplysning om, hvor der findes skovbørnehaver, studiekredse i jagt, skoleelevers udbytte af naturforvaltnings-ekskursioner, arkæologiske fund i naturen, fangst af sjældne sommerfugle, hvordan det går med kronvildtbestanden i Dyrehaven, hvor der er set hærfulge og ellekrager osv., osv.

Der er nok at tage fat på, men det store spørgsmål er: Hvem skal tage initiativet til oprettelsen af naturforvaltningens PR-kontor?

Bjørn Døssing

★ *Professor N. K. Hermansens kloge ord på Askov-mødet i efteråret om den forstlige verdens tidligere isolation og om den integration, der er i gang og skal fortsætte i fremtiden, kan også med fuld retfærdighed og fornuft tages i anvendelse som argument for en levende samfundskontakt. Bjørn Døssings indlæg er båret af den samme fornemmelse for integrationens uafvendelighed – og ønskelighed.*

Det må være tilgiveligt, at SKOVEN's redaktion ønsker at pege på den kendsgerning, at Dansk Skovforening ved at udgive et illustreret månedsskrift allerede har gjort et skridt eller to frem i den retning, der peges mod.

Red.

Kildeskatten og Dansk Skovforenings regnskabskemata

I henhold til kildeskatteloven har lønmodtagere krav på en kvittering fra arbejdsgiveren for det kildeskattebeløb, der indeholdes af arbejdsgiveren. Kvittering skal indeholde følgende oplysninger:

Lønperioden.

A-indkomst for perioden.

Indeholdt A-skat.

Arbejdsgiverens navn adresse og CIR nr.

Lønmodtagerens navn CPR-nr. (eller evt. kun fødselsdato).

Dansk Skovforenings økonomisk-statistiske afdeling har gennemgået regnskabskemaerne ud fra de her stillede krav og med hensyntagen til de krav, der tillige stilles fra Skovbrugets Arbejdsgiverforeninger til de lønningssedler, arbejderne har ret til, og de oplysninger, der er nødvendige til udarbejdelse af arbejdsgiverforeningernes årlige lønstatistik.

Lønningssedlen S.F. I.5., nu ændret til S.F. I.5.a. er blevet noget forenklet, fordi løn- og skatteafregning, nu foretages på et særligt bilag S.F. I.5.b. Samtidig er kolonnerne på lønningssedlen gjort bredere på grund af de stadig større tal, man nu kommer til ved lønberegningen.

Løn- og skatteafregningen, S.F. I.5.b. er udarbejdet med hensyntagen til de skemaer, der skal udfyldes, såfremt man vil benytte sig af det »System Dataløn«, som Multi-Data har udarbejdet for landets banker og sparekasser. Pengeinstitutterne påtager sig beregningen af kildeskatten, A.T.P., sygelønsbidrag og ferieløn samt overførsel af restbeløbet til lønmodtagerens lønkonto, ligesom de leverer de månedsvise, kvartalsvise og årsvise oversigter og indberetninger til brug ved kontering m. m. samt oplysninger til ligningsmyndighederne. Oprettelsesgebyr 5 kr. pr. lønmodtager og 1,50 kr. pr. afregning + moms.

Det skema, der findes i vejledningen for »System Dataløn« side 12. indeholder for den enkelte lønmodtager

visse summabeløb, som det på vor Løn- og skatteafregning har været nødvendigt at give flere linier for at kunne opgøre dem:

Tillæg før skat (5): Fast løn, kørsels-godtgørelse m. m.

Tillæg efter skat (6): Udlæg, entreprenørarbejde m. m.

Fradrag efter skat (7): Omfatter de fradrag som »System Dataløn« ikke selv beregner d.v.s. afdrag på lån, forskud, eventuel skatterestance fra 1969, husleje, mælk m. m. Disse beløb opgøres på linierne 22-24, medens »System Dataløn« opgør kildeskatt, A.T.P. og sygelønsbidrag.

På grundlag af specifikationen under lønindtægten på linierne 1-8 kan man føre de lønstatistikskemaer Skovbrugets Arbejdsgiverforeninger har udsendt til sine medlemmer til brug ved udarbejdelsen af lønstatistikken for de enkelte arbejdere, eller man kan ved årets slutning ved direkte sammentælling af efregningssedlerne af såvel timer som beløb for de enkelte løngrupper udfylde lønstatistikskemaerne med en linie for hele årets løn.

For skovejendomme, der ikke benytter sig af »System Dataløn«, indeholder skemaet alle de oplysninger, der er nødvendige til såvel løn- og skatteberegningen for lønmodtagerne som de nødvendige kolonner til udfyldelse af Arbejdsgiverforeningernes lønstatistikskemaer, idet man til de sidste enten kan overføre tallene hver måned eller en gang om året ved sammentælling af såvel timer som beløb for de enkelte løngrupper.

Arbejdsgiverens navn og CIR nr. udfyldes lettest med et særligt gummistempel til dette brug.

Lønindtægten tages fra lønningssedlen, der føres samlet for hver af de angivne - normalt 4 løngrupper -.

Tillæg før skat og tillæg efter skat, vil vel kun forekomme undtagelsesvis for skovarbejdere, men da de som nævnt er med på skemaerne til »Sy-

stem Dataløn«, har vi også medtaget dem her.

Kildeskatteberegningen skal her gennemføres fuldstændigt, den skulle ikke volde store vanskeligheder, selv om den vil være ret tidkrævende.

Ferielønberegningen og skatteberegningen for denne er medtaget her, selv om det vel nok fremover kun vil være undtagelsesvist, at man foretager denne for hver lønafregning udover for egentlige løsarbejdere, når de holder op. For de faste arbejdere vil ferielønnen normalt blive afregnet ved kontant udbetaling, når der skal holdes ferie, men der skal også trækkes kildeskatt i ferielønnen senest pr. 31/12 svarende til det antal dage eller uger, arbejderen er berettiget til at holde ferie i.

LØN- og SKATTEBEREGNING ^{1/2-24/2} 1970 nr. 5-2

Arbejdsgiver	Nimroden Skov		CIR-nr.	70219749		
	Nimroden					
Lønmodtager	Nimrodsløve, Nimroden		CPR-nr.	2510320371		
	Peter Hansen			Dag Md. Ar		
Lønindtægt		Timer	kr.	øre		
1	Timeløn	100	1058	-		
2						
3						
4						
5	Akkord	Skovning	50	750	-	
6		Kultur	10	110	-	
7		Andet	5	75	-	
8	Ferieberettiget løn (1-7)		165	2021	-	
9	Tillæg før skat					
10	Fast løn			100	-	
11	Husleje godtgørelse			80	-	
12	A-indtægt ialt (8-11)			2261	-	
13	Tillæg eft. skat					
14	Lønmodtager 50 mm a 6.			300	-	
15	Jensensmønstret, Høje			1320	-	
16	Ialt løn + tillæg (12-15)			2514	20	
Kildeskatteberegning:		(12)		2261	-	
17	Fradrag iflg. skattekort (dage)			820	00	
18	Trægrundlag, nedrundet (12 + 17)			1380	00	
19	Fradrag	Kildeskatt	40%	552	00	
20		A. T. P.		720		
21		Sygelønsbidrag 4 5,52%	165 timer		908	
22		Forskud			610	-
23	Andet					
24						
25	Fradrag ialt (19-24)			1168	28	
26	Til udbetaling (16 + 25)			1345	92	

Modtaget den 4/3 1970

31	Ferielen	Ferieløn	74% af (8)	146	62
32		Fradrag	dage/uger		00
33		Trægrundlag (31-32)		0	00
34		Kildeskatt	%		00
35	Til feriekonto eller feriemærkebog (31 + 34)				

Løn- og skatteberegningen S.F. I.5.b. vil blive trykt i blokke á 100 blade, og lønafregningen udskrives i 3 eksemplarer, hvoraf lønmodtageren får den ene, medens den anden følger regnskabet med arbejderens kvittering. Man kan eventuelt samle disse enkelte kvitteringer til en kvitteringsliste ved at lægge dem lagdelt, så de to kolonner med timer og beløb kan ses sammen med navn og kvittering.

De linier, der har interesse, sammenlægges på et sammentællingsskema yderst til højre, og alle skemaerne kan derefter med et stykke tape sammenhæftes til en kvitterings- eller delingsliste. Det sammentalte beløb for kildeskatten angiver det beløb, der skal indbetales på giro til Kildeskattedirektoratet inden den 10. i forfaldsmåned. Det 3. eksemplar beholder skovfogeden eller skovkontoret, og efter disse sammentæller man for hver lønmodtager brutto A-indkomst og indeholdt A-skat til kvartalsregørelserne, der inden den 15. i måneden skal indsendes til arbejdsgiverkommunen.

Perioden på Løn- og skatteberegningens første linie skal for løsarbejdere angives med tiltrædelses- og fratrædelsesdatoer og på linie 17. anføres antal dage for løsarbejdere.

Løn- og skatteafregningen kan også anvendes for funktionærerne, således at den foran omtalte delingsliste omfatter alle lønmodtagere på ejendommen.

På tilsvarende måde som for kildeskatten får man også de nødvendige summatal til bogføringen vedr. den samlede beregnede A-indtægt, tillæg (efter skat), A.T.P., sygelønsbidrag samt andre fradrag og den udbetalte restløn.

Ved årets slutning sammentælles alle lønafregninger for de enkelte arbejdere til årsopgørelserne til skattevæsenet, til beregning af ferieløn samt ultimo december til skatteberegning for ferieløn, samt endelig til lønstatistikskemaerne til Skovbrugets Arbejdsgiverforeninger. Restbeløbet for ferieløn efter fradrag af kildeskat overføres derefter til feriekontoen eller benyttes til indkøb af feriemærker, der indsættes i feriemærkebogen.

De hidtil benyttede lønstatistikskemaer til Skovbrugets Arbejdsgiverforenin-



Traditionel udsåning af teakfrø i Thailand. De hævede frøbæde er næsten brolagt med frø, da spireprocenten er lav og yderligere en del planter går til det første år. Bedre frøbehandling og udsåningsmetoder er påkrævet, hvis der skal blive frø nok til de store planteprogrammer.

Danmark deltager i arbejdet på at skabe nye skove i udviklingslandene, og The Danish/FAO Forest Tree Seed Centre's i Humlebæk leder indsamlingen af frø i Sydøstasien

Af amanuensis H. KEIDING

Både i de skovrige og de skovfattede udviklingslande er der et stigende behov for plantning af skov. Formålene varierer og kan omfatte så forskellige områder som beskyttelse og regulering af vandhusholdningen (*water management*), dækning af lokalt forbrug til husbygning og brændsel, og industriel udnyttelse fra store planteanlæg. En del erfaringer med etablering af skov under tropiske og subtropiske forhold er efterhånden blevet samlet, men de er endnu af så relativ ny dato,

at man bør udvise et vist mådehold i at drage for vidtgående slutninger. Dog synes der på et enkelt punkt at vise sig et gennemgående træk, nemlig i spørgsmålet om indførte træarter (*exotics*) contra hjemmehørende og i spørgsmålet om plantning contra naturlig foryngelse. Den opfattelse, at de på stedet naturgivne træarter er de nemmeste og mest økonomiske at bruge i kultur, holder langtfra stik. Særlig når det gælder masseproduktion af træ til industrielle formål, vil exoterne

ger, der blev trykt i 1969, kan stadig anvendes, medens de ældre må kasseres. På skemaerne findes 4 blanke kolonner til notering af kildeskat, A.T.P. og sygeløn samt eventuelle andre notater. Fra skattekortets hovedkort kan man notere trækprocent samt de forskellige fradrag pr. dag, uge, 14 dage eller måned, ligesom man bør huske notering af tiltrædelses- og fratrædelsesdag for arbejderne.

Alle har nu sikkert fået Kildeskattedirektoratets vejledning vedrørende skattefræk sammen med en beregningstabel og giroindbetalingskort samt evt. regnskabshæfte, og det anbefales alle, der skal arbejde med kildeskatten at sætte sig ind i denne vejledning. Lønningssedlen S.F. I.5.a. og Løn- og skatteberegningen rekvireres hos Dansk Skovforenings Sekretariat.

E. Tolstrup



Pinus merkusii i blanding med løvtræarter, sådan som den naturligt forefindes i Nord-thailand.

meget ofte være de lokale træarter overlegne. Man kan blot tænke på fyrrearternes spredning fra Mexico, Mellemamerika og Sydøstasien til store dele af Afrika og Sydamerika samt i endnu højere grad eucalyptus-arternes globale anvendelse.

Lidt anderledes forholder det sig måske med de mange værdifulde træarter fra de tropiske regnskovsområder. Erfaringer med dyrkning af disse er endnu meget begrænsede, men også her er der tegn på, at de mest lovende vil blive plantet i større målestok og i nye områder. I alle tilfælde vil naturforøgelser næppe kunne konkurrere med plantet skov og af flere årsager.

De importerede træarters gennemgående overlegenhed er allerede nævnt, men derudover er de naturgivne skove ofte for utilgængeligt placerede til at kunne drives økonomisk. Transportomkostningerne, der er en meget vigtig og tit begrænsende faktor for skovens udnyttelse, bliver for store. Der til kommer, at naturskovene som regel er blandingsskove, hvor træarten, man er interesseret i, er spredt over langt større arealer end i plantagerne. De store arealer gør det endnu vanskeligere at begrænse brande og illegal hugst – de store svøber for skovdrift i udviklingslandene. Det vil derfor være realistisk at regne med, at langt den overvejende del af de frem-

tidige skove i disse områder vil være plantede såvel i skovrige som i skovfattige lande.

Denne udvikling giver sig mere konkret udtryk i en stærkt øget efterspørgsel efter frø, i første række fra de træarter, man allerede har lovende erfaringer med, enten fra egne forsøg eller fra lande med lignende klimaforhold. Presset på de lande og skovadministrationer, der er så heldige at besidde de eftertragtede træarter, overstiger efterhånden deres formåen både teknisk og administrativt. Der kunne f. eks. bruges langt større mængder *Pinus caribae* fra Mellemamerika og *teak* og *Pinus merkusii* fra Sydøstasien, end landene i disse områder selv kan fremskaffe.

Problemet med at skaffe frø i tilstrækkelige mængder og på den mest hensigtsmæssige måde er blevet af en størrelsesorden, der har gjort det nødvendigt at tage det op på internationalt plan d.v.s. i FAO og IUFRO (*International Union of Forest Research Organizations*).

Reserverne af frø fra naturbevoksninger er ikke ubegrænsede, selv ikke fra træarter med et stort udbredelsesområde. Visse træarter, som har vist sig meget lovende uden for deres oprindelige voksested, er tilmed i fare for at blive ødelagt som frøkilder eller ovenikøbet helt at forsvinde. Af sådanne træarter, der er kommet på »farelisten« kan nævnes *Pinus caribaea var bahamensis* og *P. merkusii*. Denne trusel mod mange naturskove i udviklingslandene eksisterer uafhængigt af frøindsamlingen og skyldes i de fleste tilfælde urationelle landbrugsmetoder (svedjebrug) og overdreven eller illegal hugst – begge dele uden for kontrol af myndighederne. Denne praksis er vanskelig og langsommelig at ændre.

For at de flest mulige kan få del i og nytte af de eksisterende frø-muligheder, er det derfor yderst vigtigt, at der tilvejebringes en konservering af frøkilderne. Der kunne tænkes oprettelse af naturreservater, men den mest effektive bevarelse af gen-reserverne vil sikkert være en systematisk indsamling af frø med påfølgende plantning i flere nye områder. Dette kædet sammen med koordinering af indsamling, af afprøvning og formidling af resultaterne søges løst på internationalt

plan med *FAO Panel of Experts on Forest Gene Resources* som et samlende midtpunkt.

Fra dansk side er der skabt mulighed for at deltage i dette arbejde ved oprettelsen af *Danish/FAO Forest Tree Seed Centre*. Projektet, der blev godkendt af Styrelsen for Teknisk Samarbejde med Udviklingslandene d. 21. november 1969, finansieres af Danmark foreløbig for en 5-års periode, men arbejder under *FAO Panel of Experts on Forest Gene Resources'* auspicer. Der er altså tale om et multi/bi-lateralt projekt. Centret vil have sit hovedsæde på Statsskovenes Planteavlstation i Humlebæk og sit operationsområde i Sydøstasien. Dette spænder fra Philippinerne i øst til Pakistan i vest, omfatter Indonesien mod syd og afgrænses af Himalaya bjergkæderne mod nord.

Skovrider H. Barner vil blive centrets administrative leder, mens amanuensis H. Keiding vil have hovedansvaret for de oversøiske operationer. De træarter, man i første række vil koncentrere sig om at skaffe frø fra er *Pinus merkusii*, *P. kesiya* (syn. *khasya* og *insularis*), *Tectona grandis* (teak) og *Gmelina arborea*. Andre som f. eks. *Pinus roxburghii* og *P. Griffithii* er under overvejelse og vil blive inddraget i den rækkefølge, behovet melder sig. Frøcentrets almene formål er at støtte udviklingslandene i deres bestræbelser på at få frø af lovende skovtræ-arter gennem virksomhed på følgende områder:

1. Indsamling af mindre, repræsentative prøver af frø og fordeling af disse med det dobbelte formål at afprøve forskellige arter, racer og provenienser og at bevare gen-reserver ved plantning i nye områder.
2. Indsamling, opbevaring og fordeling af større partier frø fra lovende arter til støtte for plantage etablering.
3. Udvikling af praktiske metoder for indsamling, behandling, opbevaring og afprøvning af frø.
4. Rådgivende virksomhed med hensyn til fastlæggelse af frøindsamlingszoner, klassificering af frø, etablering af lokale frøcentre og fremgangsmåder ved bedømmelse af arts- og proveniensforsøg.
5. Formidling af information inklusive publikation om tekniske områder af frøforsyningen.

Frøcentrets virksomhed er koordineret med andre frøcentre gennem det tidligere omtalte *FAO Panel of Experts* m. m. Vi er således i nær kontakt og i samarbejde med lignende institutioner i Oxford og i Canberra, ligesom

Publikum søger ikke natur men rekreation

Folk skyer skoven fremfor det åbne land, skriver forstfuldmægtig H. LASSEN efter at have studeret naturparker i Holland og Tyskland

»Rejsen har givet mig et kort, men meget nyttigt indblik i naturparker af forskellig art«, skriver forstfuldmægtig H. Lassen i en redegørelse, han har afgivet efter, med støtte af kammerherre Eides legat, at have berejst Hol-



De Kennemerduinen er et ideelt rekreativt område for bybefolkningen.

land og Tyskland for at studere de derværende naturparker. (Nogle af forstfuldmægtig Lassens iagttagelser er gengivet i hosstående boxe). Han fortsætter:

»De hollandske drives på næsten forretningsmæssig basis og kan med en rimelig entré give overskud. I begge parker foreligger der statistiske undersøgelser over publikums antal, hvor de kommer fra, og hvad de kommer for. Undersøgelserne viser endvidere, at man i vid udstrækning kan tiltrække publikum på forskellig måde (P-muligheder, kiosker, restauranter, dyr, udsigter, udstillinger), ligesom man kan lede publikums færden ved udbygning af et differencieret sti- eller vejnet.

De tyske parker har ikke lagt samme vægt på publikumsforanstaltninger, som de hollandske, men er dog i sammenligning med de danske statsskove langt forud m. h. t. P-pladser, skiltning, stianlæg, bænke, papirkurve og lignende. Jeg har set, at de mange modstridende interesser indenfor parken (landskabsfredning, videnskabelig fredning, publikums adgang og fær-

en træarts- og områdefordeling er aftalt. Når Sydøstasien på en måde naturligt tilfaldt Danmark som operationsområde, hænger det sammen med tilstedeværelsen af de to »improvement« centre i Thailand for henholdsvis teak og fyr. Arbejdet i de tre projekter er jo nært beslægtede, og de kan på flere områder supplere hinanden på værdifuld måde. Oxford centret eller som det mere officielt kaldes »Fast Growing Timber Trees of the Lowland Tropics Project« dækker fyrrearter fra Mellemamerika og visse løvtræarter fra Vestafrika, medens Canberra varetager indsamlingen af eucalyptus-arter. Andre frøcentre er

på vej til dækning af Mexico og det sydlige Nordamerika og alle søges koordineret gennem FAO Panel of Experts m. m.

Indsamlingsarbejdet tog sin begyndelse fra midten af denne måned, og det første mål var *Pinus merkusii* på Sumatra. Her findes tre racer af arten, af hvilke Tapanuli strain« har påkaldt sig særlig stor interesse.

Yderligere indsamlinger af *P. merkusii* på fastlandet forberedes i Thailand i samarbejde med fyrrecentret. Derudover vil mulighederne for indsamling af teak, *Pinus kesiya* og andre træarter blive undersøgt.

H. Keiding



Skovstemning fra De Hoge Veluwe.

den, jordbrugserhverv og turisme) udmærket kan være til stede side om side.

En væsentlig årsag hertil er de for mig overraskende erfaringer om publikums ønsker og mål; i hovedsagen kommer publikum for at rekreere sig, og ved at rekreere sig skal ikke forstås et positivt ønske om at komme ud i naturen og aktivt vandre afsted, men derimod et ønske om blot at komme bort fra byen og hverdagens arbejde. Når folk kommer i naturparken, vil de helst køre til en solfyldt åben plet, stille bilen og bevæge sig højst 500 m fra bilen og slappe af, d.v.s. sætte eller lægge sig og nyde sol og udsigt.

Ikke uden for stierne

De færreste ønsker at gå eller vandre, og hvis man ønsker at lede nogle flere dertil, må der være et mål for dem at gå efter, og der må være velafmærkede veje, så de ikke på noget tidspunkt føler sig i tvivl om vejen. Ende-

DE KENNERMERDUINEN

1.200 ha. Opland: Haarlem og Amsterdam. Den er af udseende ikke imponerende, men placeret ved en bred og stenfri badestrand. P-plads til 3.400 biler, 4 anlagte søer og campingplads med 200.000 overnatninger pr. år. Pris: 500 fl. for en sæson, svarende til 1.000 kr. for en familie. Rig fauna og flora. Parken er dannet ved et arbejdsfællesskab mellem naturfredningsforening, stat og byer. Området blev købt i 1950 for 1,2 mill. fl. Den administreres af dr. Rodekerk med en stab på 16 mand (omregnet til helårsbeskæftigelse). Det årlige underskud på 200.000 fl. kunne let undgås ved forhøjelse af billetprisen. Besøgstal udover campisterne: ca. 5.000.000 pr. år. Da parken blev anlagt, var 60 % af de besøgende cyklister, idag er tallet kun 16. Instruktive naturstier blev tidligere brugt, men vakte ingen særlig interesse. De Kennermerduinen er ikke en naturpark i den forstand, som man har lagt op til i Danmark, men mere et rekreativt område for de omliggende storbyer.

LÜNEBURGER HEIDE

Ca. 20.000 ha, oprettet af en Naturschutzpark-forening i 1909-1922 mellem Hamburg, Bremen og Hannover. Umidelbart befolkningsunderlag: ca. 5 mill. Årligt besøg: ca. 3 mill. Adgangen er gratis. Landbrug og skovbrug drives normalt inden for parkens område. Foreningen ejer 7-8 kroer, 3 mælkedrikhaller, gode P-pladser, et ungdoms- og et alderdomsherberg. Lüneburger Heide er formentlig den naturpark af de tre besøgte, der kommer den danske naturparkidé nærmest. Naturparker i Tyskland har i de sidste 10 år fået et kolossalt opsving til over 40 parker (8 % af landet). Hovedvægten lægges på landskabsfredning, men også på det rekreative mål.

DE HOGE VELUWE

5.400 ha indhegnet naturpark, oprettet under 1. verdenskrig af privatmand. Beliggende mellem Arnhem og Appeldorn. Den midterste del, 2.700 ha. bag egen indhegning, er hede, flyvesandsområder, spredte skovholme og dyrepark med ca. 150 stk. kronvildt og 150 stk. mufflon. Den nordlige del er skovområde med vildsvin og omfatter et jagtslot, en restaurant og et museum med bl. a. van Gogh samling. Den sydlige del er normalt skovområde med råvildt. Administration: direktør, 2 vice-direktører, personale på 46 personer. Årligt overskud: ca. 50.000 fl. Af udgifterne er 77 % lønninger. Indtægter: 65 % entré, 15 % skovdrift, 8 % jagt, 12 % restauranter, udleje m. v. Det årlige besøg: 5-600.000. Biltrafik ad 32 km asfaltvej. Cykling ad mærkede stier. Hoge Veluwe er som naturpark genial, skriver H. Lassen, som tilføjer, at man på mange måder ikke kan lade være med at drage sammenligninger med Jægersborg Dyrehave.

lig må vejen ikke være for lang (max. ca. 4 km).

Den ganske ringe procentdel af publikum, der virkelig kommer i naturparken for naturens skyld, går gerne langt, men heller ikke de kommer uden for veje og stier.

Med hensyn til skove er det for det første mit indtryk, at disse ikke – som det i princippet er stipuleret ved dannelse af danske naturparker – skal udgøre et kernepunkt med åbent landskab omkring. Publikum skyer skovene fremfor det åbne land, fordi der ikke er sol, og fordi de dårligt kan orientere sig. Tværtimod skal skovene ligge i periferien af naturparker eller spredt, idet de derved giver perspektiv i landskabet og giver publikum en mulighed for læ eller ly.

Dette leder videre til ønskelighed af visse ændringer i skove, der skal indgå i naturparker, eller som i bynære områder skal gøres særlig publikumsvenlige.

Der må langt flere parkeringspladser til, idet man jo må regne med at langt den overvejende del af weekendpublikum kommer i bil, og der må være flere muligheder, for at man visse steder kan køre i hvert fald et stykke gennem skov.

Parkeringspladserne må gives en smukkere og mere tillokkende udformning, og der må lysnes stærkt i de omliggende skovpartier. Lysninger, borde, bænke, affaldskurve, og ved større P-pladser evt. kiosker, må findes i umiddelbar nærhed af P-pladserne, og der må ved store kortplaner gives oplysning om vandremuligheder (ikke for lange) ligesom vejskiltningen må forbedres væsentligt.

Svært ved at læse et kort

Det er min overbevisning, at det er meget begrænset, hvad man kan overtale eller tvinge publikum til i retning

af aktivitet eller legemlig anstrengelse, idet så langt den overvejende del blot kommer for at rekreere sig og slappe af, men på den anden side tror jeg, at anlæg af oplysende naturstier, hvor der undervejs på skilte med *kortfattet* tekst gives orientering om forskellige ting i skoven, bør finde sted, selvom de næppe henvender sig til noget stort publikum.

Statsskovenes vandreture er sikkert udmærkede – det er vanskeligt at danne sig et bestemt indtryk deraf – men personligt mener jeg, at turene er for lange (2-4 km er for de fleste tilstrækkelig), og jeg mener også, at mange har vanskeligt ved at læse et kort, endsige har energi til eller interesse i at læse mere end de 10 første linier af teksten, ligesom hele distributionen af »Vandreturen« forekommer mig noget usikker.

En bedre og mere indbydende skiltning eller afmærkning i skoven og på P-pladsen vil, tror jeg, give publikum en større tryghedsfølelse end et kort.

Statsskovene har naturligvis en forpligtelse fremfor de private skove til at betjene publikum, og på grundlag af hvad jeg har set, mener jeg, at der er et betydeligt arbejde at gøre for at bringe dele af skovene frem til et mere publikumsvenligt stade, ligesom nærmere undersøgelser over publikums ønsker og mål – (å la Povl Degeners undersøgelser) – kunne være nyttige og vejledende. De kaninbursagtige P-pladser bør fremtidig undgås og en form for P-plads, der er mere camoufleret, bør tilstræbes. I bynære områder og nær P-pladser kunne det være interessant – i hvert fald foreløbig forsøgsvis enkelte steder – at foretage en total omskabelse af skovbilledet ved tilvejebringelse af åbne pletter eller fjernelse af f. eks. 95 % af bevoksningen. «

LANDCREDITKASSEN
Stiftet 1886

yder faste lån i land-, skov- og havebrugsamt grundforbedringslån på øerne.

LÅN I 10 - 30 - 60 ÅR
RENTEFOD 3½ - 7%

Alle oplysninger ved direkte henvendelse eller til den lokale repræsentant.

CREDITKASSEN
FOR LANDEJENDOMME I ØSTIFTERNE
ANKER HEEGARDSGADE 4, KØBENHAVN V.
TELEFON (01) 15 96 35

Faste lån - faste ydelser...

Rigtig prioritering af grundlæggelse...

Tilplantning af uproduktive arealer

Rapport fra Nordisk 6-mands ekskursion i Norge

Af P. FRIIS

I dagene 9.–11. september 1969 afholdtes nordisk 6-mands ekskursion i Norge. Ekskursionen var henlagt til Møre og Romsdal fylke, som gennemrejstes fra Ålesund i sydvest til Sunndalsøra i nordøst.

Da det vil blive for langt her at komme ind på ekskursionens enkelte punkter, turens udmærkede tekniske tilrettelæggelse og den storslåede norske natur og gæstfrihed, vil jeg i det følgende koncentrere mig om at give en kortfattet oversigt over det, der var ekskursionens hovedemne, nemlig skovrejsning i kyststrøg, hvilket i lidt udvidet betydning vil sige tilplantning af uproduktive arealer. Norge råder over betydelige arealer af denne karakter, hvilket må forklares som et samspil af forskellige faktorer, hvoraf de vigtigste sikkert er betesdriften (løsdrift af hovedsagelig geder), samt tidligere tiders rovdrift på skovene bl. a. til skibsbygning. I Vestlandet spiller nok yderligere det forhold ind, at rødgranen på grund af det humide klima har vanskeligt ved at forynge sig selv. Skovrejsningsarealer findes over hele landet, men nok mest udpræget langs vestkysten, samt i Nordnorge.

For Møre og Romsdal fylke vil forholdene fremgå af følgende: Fylkets samlede areal er ca. 1.507.700 ha. Af dette ligger mere end halvdelen i så stor højde, at det ikke kan udnyttes til skovproduktion. Den øvrige del af arealet fordeler sig med 60.000 ha landbrugsjord, 187.000 ha »produktiv skogsmark« og 144.000 ha mose. Skovarealet fordeler sig med ca. 86.000 ha nåleskov og 101.000 ha løvskov. Nåleskoven består i overvejende grad af fyr, løvskovsarealet næsten udelukkende af birk. Som det vil fremgå, registreres skovrejsningsarealerne som »produktiv skogsmark«, hvorfor det kan være vanskeligt at give et talmæssigt udtryk for disse arealers absolutte størrelse, men man vil sikkert ikke begå nogen større fejl ved at henregne hele løvtræsarealet, som hovedsagelig består af betesmark, der er sprunget i løvskov, til skovrejsningsarealet. Skovrejsningsplanerne omfatter iøvrigt såvel tilplantning af tidligere betesmark som konvertering af fyrreskov til mere produktive rødgranbevoksninger.

Forholdene for træproduktion i Møre og Romsdal fylke synes særdeles gode. Klimaet er udpræget maritimt med en nedbør på 12–1500 mm om året. De nyanlagte kulturer, der næsten udelukkende består af rødgran og sitkagran, yder da også selv efter danske forhold en særdeles god produktion. Sammenlignes de fremtidige produktionsmuligheder med forholdene i dag, hvor tilvæksten som gennemsnit for nåletræarealet er ca. 1 m³/kr./år, vil man forstå, at Fylket har en betydelig latent produktionsmulighed.

Idealisme og politik

Skovrejsningstanken er en blanding af idealisme og bevidst politik fra statens og kommunernes side. Idealismen kan vel nærmest sammenlignes med den idealisme, som i sin tid besjælede grundlæggerne af de jyske hedeplantaer. En undersøgelse af motiverne for skovrejsning i to mindre kommuner viser, at jordejernes hovedmotiver er »bedre økonomi i fremtiden« og »interesse for sagen«.

Det politiske aspekt i sagen må ses på baggrund af erhvervsstrukturen i landdistrikterne. I Møre og Romsdal Fylke findes i dag ca. 10.000 ejendomme med et landbrugsareal på over 2 ha, heraf har kun 571 ejendomme over 10 ha landbrugsjord. Man vil forstå, at mange af disse ejendomme i dag ikke er bæredygtige økonomiske enheder, og der finder da også en betydelig affolkning af landdistrikterne sted. Denne afvandring kan kun i begrænset omfang opsuges af fylkets småindustrier, hvorfor befolkningstallet i fylket som helhed har været dalende gennem de sidste år. Det er denne udvikling man fra politisk hold søger at bremse bl. a. gennem en udbygning af landdistrikternes erhvervsgrundlag. For jordbrugserhvervene har dette betydet, at der i dag gives betydelige statstilskud dels til opdyrking af tidligere betesmark og moser og dels til tilplantning.

Tilplantningen ledes inden for de enkelte kommuner af en skovrejsningsleder, som er kommunal tjenestemand, men til hvis aflønning kommu-

nen modtager et betydeligt statstilskud. Skovrejsningslederen forestår plantningsarbejdet, idet han støtter sig til de på kommunalt plan udarbejdede skovrejsningsplaner, der indgår som en integrerende del af den langsigtede planlægning for kommunernes opdeling af skov, landbrug, indhegnet betesmark og bebyggelse. Med skovrejsningsplanerne søger man at placere skoven på de dertil bedst egnede arealer, ligesom planerne indeholder arbejdsplaner samt omkostningsforde-linger.

3 områder

I reglerne om statstilskud til skovkultur skelnes mellem 3 områder, A) Skogstrøk, B) klyststrøk og C) fjellbygder. Statstilskuddet varierer i størrelse inden for de forskellige områder, således gives der inden for område A fra 30–50 % tilskud til plantningsarbejder, inden for område B fra 65–75 % og inden for område C fra 50–65 %. Ud over statstilskuddet ydes der på kommunalt plan tilskud til plantningsarbejdet (op til 25 %). Jordejernes udgifter indskrænker sig derfor i almindelighed til egen arbejdsindsats. Til belysning af udgiftsfordelingen ved et skovrejsningsprogram gengives nedenfor et eksempel fra Fræna kommune i Møre og Romsdal Fylke. Tilplantningen, (der løber over en 15-årig periode), omfatter et areal af 228 ha og 34 forskellige ejendomme. Planteafstand på de bedste boniteter 2×2 m, på ringere 2,2×2,2 m. På de lavere liggende arealer plantes rødgran, på de højere liggende arealer sitkagran, cirka lige mange af hver træart.

Statstilskuddet, som ydes såvel til egentlig skovrejsning som til genplantning, omfatter privatejede skove, kommuneskove, bygdeallmenninge, samt visse andre ejer kategorier. I skovstrøgene (område A) ydes tilskuddet dog med visse begrænsninger. Statstilskuddet ydes med en fast procent af udgiften til nyanlægget, herunder rydning, kvasafbrænding, jordbearbejdning, plantning, hegning og grøftning. Tilskudsordningen omfatter også den senere kulturpleje, som f. eks. renholdelse, efterplantning og grøfteoprensning. Det kommunale bidrag ydes med varierende procenter, som det vil fremgå af skemaet på næste side:

Gødningsudvalget

Gødningsudvalget, der er nedsat af den forstlige Forsøgskommission, afholdt møde i Holstebro den 31. oktober 1969. På mødet gav afdelingsleder, dr. agro H. Holstener-Jørgensen en samlet oversigt over den igangværende forsøgsvir-

somhed under Forsøgsvæsenet og Gødningsudvalget. I ældre rødgranbevoksninger har man indtil i dag anlagt en serie på 16 forsøg fordelt på såvel morænejorder som sandjorder, således at der med disse forsøg er opnået en god landsdækning. Forsøgene er endnu ikke afsluttede, men i de følgende år vil der hvert år komme 2 til 4 forsøg til revi-

Der ydes også tilskud til administrations- og planlægningsomkostninger, dog højst svarende til 15 % af arbejds lønnen. Såfremt administrationen varetages af skovtilsynet, skovejforeningen eller de kommunale skovrejsningsledere, sker dette dog uden udgift for ejeren.

Eksplosiv udvikling

Med hensyn til betingelserne for ydelse af statsbidrag kan det nævnes, at bidrag kun ydes til arbejder, der sigter mod ordinær skovproduktion. Arbejderne skal være udført fagligt set tilfredsstillende, og jordejeren har pligt til at passe de nyetablerede kulturer. Fuldt statsbidrag ydes kun, såfremt udgifterne ikke overstiger, hvad skovtilsynet anser for normalt i det omhandlede område under hensyntagen til rationel arbejdstilrettelæggelse, gældende arbejdspriser for skovbruget, statsskovbrugets normer for planteafstand, statens plantepreiser o.s.v.

Skovrejsningstanken har først grebet om sig efter sidste verdenskrig, hvilket sikkert først og fremmest skyldes, at man på det tidspunkt opgav tidligere tiders løsdrift (betesdrift). Siden er der sket en eksplosiv udvikling i tilplantningsarbejdet. Således er der i Norge i tiden før 1950, inden for skovrejsningsplanerne, tilplantet ca. 25.000 ha og i perioden 1950-64 ca. 155.000

ha. I tiden frem til 1990 påregner man at tilplante ca. 16.000 ha om året.

Sluttelig må det nævnes, at det i starten var vanskeligt for de danske deltagere at acceptere den nationaløkonomiske argumentation for skovrejsningen, idet det ud fra et forrentningssynspunkt måtte synes mere nærliggende at understøtte en udbygning af industrien i de tyndt befolkede områder samt evt. i en mere intensiv udnyttelse af turismen. Gennem ekskursionens mange og interessante diskussioner måtte vi dog efterhånden erkende, at der ud over en god portion tro lå vægtige argumenter til grund for dette storstilede projekt. Det kan f. eks. nævnes,

at det er et samfundsønske, at landdistrikterne ikke affolkes. En forudsætning herfor er,

at det moderne serviceapparat fungerer også i landdistrikterne, hvilket igen forudsætter, at der opretholdes en vis befolkningstæthed,

at landdistrikterne lider af kapitalmangel bl. a. til finansiering af landbrugets rationalisering, hvorfor man gennem statstilskuddene søger at skabe en gunstig indkomstvirkning (cirkulationseffekt) i de omhandlede områder, samt

at træ i Norge er råstof for en betydelig og indtægtsgivende industri.

P. Friis

sion, således at resultater fra forsøgene meget hurtigt vil foreligge. Af de *korttidige forsøg i kulturer af Abies nobilis og Abies Nordmanniana* er en del af forsøgene allerede afsluttede, medens de resterende afsluttes i den kommende vinter.

I forbindelse med *kvantitative og kvalitative to-parcelforsøg i Abies nobilis og Chamaecyparis Lawsoniana-bevoksninger* blev der gjort rede for de kvantitative forskelle, som hidtil er konstateret mellem gødede og ugdede parceller. Det blev fremhævet, at hvor en svidning (herbicer) af bundvegetationen indgår i forsøgsplanen, *har denne ukrudtsbekæmpelse medført en øjeblikkelig og stor udbytteforøgelse*. Virkningen skyldes formentlig flere ting. Bl. a. kan det nævnes, at ukrudtets konkurrerende virkning (vand og næringsstoffer) er elimineret; men også en ekstra næringsstoffrigørelse kan spille en rolle. Som et eksempel på, hvor store værdier, der opereres med, blev der kort refereret til resultater fra et forsøg på Skjoldnæsholm, hvor udbytteforskellen mellem gødede og ugdede parceller modsvarer en forskel i netto salgsværdi på 8538 kr. pr. ha. Der er herved også taget hensyn til, at også kvaliteten er bedret i den gødede parcel.

Mens det endnu ikke kan siges, om man generelt får en udbytteforøgelse for gødskning i nobilis-bevoksninger, tyder de foreliggende tal som nævnt på, *at ukrudtsbekæmpelse generelt giver en betragtelig udbytteforøgelse*.

Vedrørende *afgrødeanalyser i Abies nobilis* er 2. runde af prøveindsamlingen gennemført og analyseresultaterne publicerede i Dansk Skovforenings Tidsskrift. Den sidste runde af denne undersøgelse vil blive gennemført i løbet af den kommende vinter.

Siden 1960 har forsøgsvæsenet anlagt *kortvarige (2 år) gødningsforsøg i rødgrankulturer i det jyske sandjordsområde*. De sidste af disse er nylig blevet færdigbearbejdet, og der er udarbejdet et kort, som viser, hvor forsøgene er beliggende og hvilke udslag, man har fundet. Kortet viser, at der udover N-udslag gennemgående er fundet P-udslag i den centrale del af Jylland (fra israndslinien til Vestkysten). I området syd for Kongeåen er der først og fremmest tale om N- og K-udslag, og det samme er tilfældet i Himmerland.

I forbindelse med drøftelserne vedr. forsøgsvæsenets fremtidige arbejde blev det understreget, at med det program, som nu er igang, vil der i de nærmest følgende år blive rigeligt at gøre med at måle og opgøre de igangværende forsøg. Det er derfor næppe tilrådeligt at øge arbejdsbyrden foreløbig. Forsøgskommissionen har dog på det sidste møde efter indstilling givet grønt lys for at visse undersøgelser bliver taget op i det omfang, det skønnes, at de kan passes ind i forsøgsvæsenets løbende program. Dis-

	Udgiftsfordeling:					
	Stats-tilskud	Kommunale bidrag		Ejerens andel		
%	65 %	17,5 %	25 %	35 %	17,5 %	10 %
Arbejde						
Plantning	133.250,-		51.250,-			20.500,-
Rydning	32.500,-	8.400,-			8.400,-	
Grøftning	18.200,-			9.800,-		
Afskæringsgrøftning	6.500,-	1.750,-			1.750,-	
Sum:	190.450,-	10.150,-	51.250,-	9.800,-	10.150,-	20.500,-
292.300,-	190.450,-	61.400,-		40.450,-		

se undersøgelser drejer sig bl. a. om forsøg med *enkeltplantegødsning*, specielt i *Abies Nordmanniana*-kulturer. Formålet er at gøde planterne fremfor konkurrerende ukrudt. Forsøg med *urea-sprøjtning* af *Abies Nordmanniana* (doser og tidspunkt). Endvidere overvejes det at supplere eksisterende forsøg med to-parcelforsøg i *Chamaecyparis* og *Abies alba*.

S. Honoré

Paperpot

Paperpot-metoden er en ny opfindelse til rationel og økonomisk plantetiltrækning.

Metoden stammer fra Japan; derfra er metoden hentet til Finland, hvor man gennem 4 års praktisk arbejde, forsøgs-mæssige afprøvninger og tekniske undersøgelser har tilpasset metoden til nordiske forhold.

Paperpot-metoden har nu været på det danske marked i godt et år og har været anvendt såvel til drivhuskultur som til frilandskultur.

Paperpot er en billig, rationel og arbejdsbesparende metode. Paperpot er fremstillet af specialpapir, der er forstærket med kunstfibre og sammensat efter samme princip som en bitavle er opbygget med 6 sider i hvert kammer. Størrelserne varierer fra 1,9 cm til 15 cm i diameter og højden fra 5 til 13 cm. Kvaliteterne benævnes ved bogstaverne BH, VH og FH og plasticarmerede. BH-kvaliteten er den tyndeste og fremstillet til planter, der kun skal stå i potterne 4-6 uger.

Paperpot er meget anvendelig ved plantning med maskine.

VH-kvaliteten er noget kraftigere og bruges til de større potter, der anvendes til planter med en tiltrækningstid på 6-8 uger eller mere. Ved denne kvalitet tager det noget længere tid for rødderne at vokse igennem.

FH-kvaliteten er beregnet for langvarige kulturer, især inden for planteskole- og skovplanter, samt til langsomtvoksende stiklinger.

I Finland har man haft meget fine resultater ved såning af skovplanter direkte i Paperpot - såvel en bedre spiring som en hurtigere vækst. Man har derved sparet op til et år ved tiltrækningen. Ved udplantningen klarer de i Paperpot tiltrukne planter sig betydeligt bedre end almindelig tiltrukne planter, så metoden på dette område nærmest må kaldes revolutionerende.

De plasticlaminerede Paperpotter kan holde i flere år og er beregnet som dyrkningskar for planter, der er meget langsomme i udviklingen.

Paperpot fåes i 11 størrelser på det danske marked.

P.H.

Når vejanlæg forringer jagtværdien

I Vest-Tyskland benyttes et punktsystem til fastsættelse af erstatningen

Af SVEN ERIK JACOBSEN
Dansk Jagtforenings Sekretariat

I »Allgemeine Forst Zeitschrift« nr. 44/1. november 1969 har Diplom-Forst-wirt Th. Wolf, Münster gennemgået retningslinier og beregningsgrundlag for erstatning af forringet jagtværdi ved anlæg af motorveje i Tyskland.

Da problemet med forringet jagtværdi ved vejanlæg herhjemme er ret aktuelt, skal jeg kort opridse, hvorledes man i Tyskland foretager den slags beregninger.

Som udgangsgrundlag anser man, at den største erstatning der kan ydes er 15.000

DM, hvis der i det berørte område kun findes »Niederwild«, altså fuglevildt samt harer, kaniner og pelsvildt. Forekommer der i området alle jagtbare vildtarter (d.v.s. klovbærende vildt også er tilstede) kan der maksimalt ydes en erstatning på 20.000 DM.

Ved erstatningsberegning opstilles først en værdimæssig inddeling af selve jagtreviret som det er inden anlæg af motorvej. Denne inddeling omfatter følgende 7 punkter, der gives værdi efter deres størrelse, sammensætning og bonitet.

A. <i>Jagtarealets størrelse</i> (uden tillejede arealer)	Faktor
a. indtil 100 ha	0,04
b. indtil 200 ha	0,08
c. indtil 400 ha og derudover	0,12
B. <i>Revirets egenart.</i>	
a. Ren markjagt uden dækningsmuligheder	0,04
b. Ren skovjagt uden udstrakte tykninger	0,06
c. Skov- eller markjagt med udstrakte dækningsmuligheder	0,08
d. Skov- og markjagt med udstrakte dækningsmuligheder	0,10
e. Blanding af skov, mark, hegn, krat og vand	0,12
C. <i>Forekommende vildtarter.</i>	
a. Niederwild (Hår- og fuglevildt uden råvildt)	0,04
b. Hår- og fuglevildt samt råvildt	0,08
c. Hochwild (Kron- og dåvildt, muflon og vildsvin)	0,12
d. Hoch- og Niederwild	0,20
e. For sjældne vildtarter og sjældent trækvildt yderligere	0,04
D. <i>Vildttæthed</i>	
a. Vildtbestand under normal	0,04
b. - normal	0,08
c. - over normal	0,12
E. <i>De naturlige ernæringsbetingelser på reviret.</i>	Faktor
a. Dårlige ernæringsforhold med store omkostninger til vildtpleje (fodring)	0,04
b. Middelmådige ernæringsforhold med normale omkostninger til vildtpleje (fodring)	0,08
c. Gode ernæringsforhold	0,12
F. <i>Særlig fremtrædende skader.</i> (f. eks. forvoldt af befolkning, vildtsygdomme og vildtskader)	
a. Mange skader	0,04
b. Middel skade	0,08
c. Ringe tildels ingen skade	0,12
G. <i>Jagtlejepris</i>	
a. indtil 5 DM pr. ha pr. år	0,04
b. indtil 10 DM pr. ha pr. år	0,08
c. indtil 15 DM pr. ha pr. år	0,12
d. indtil 20 DM pr. ha pr. år og derudover	0,16

Summen af de enkelte faktorer kan maksimalt blive 1,00. Denne beregnede summafaktor benyttes som reduktionsfaktor ved den endelige udregning af erstatningsbeløbet.

Efter denne værdimæssige inddeling af jagtreviret laves en beregning over de

forringelser, en motorvej kan påføre jagten. Ved denne beregning anvendes et punktsystem, således at det samlede antal punkter kan blive 25 - 400, alt efter hvor kraftig forringelsen af jagten vil være.

(Fortsættes side 16).

ORIENTERING

Styrkeforsøg med dansk gran samt en vurdering af styrkesorteringens virkninger

Marius Johansen, T. Feldborg Nielsen, Hanne Spøhr, Statens Byggeforskningsinstitut, SBI-Rapport 62, 1969.

Her i landet er trækonstruktioner hidtil hovedsagelig blevet udført med usorteret træ, hvilket betyder, at de store vækstbetingede variationer i træets styrkeegenskaber også findes i konstruktionerne. For at kunne udnytte træets styrke bedre og samtidig opnå en rimelig sikkerhedsmargin i alle konstruktioner må man foretage en særlig sortering af træet med henblik på træets styrke.

I Finland, Norge og Sverige har man allerede i flere år haft sorteringsregler for træ til bærende konstruktioner, mens vi har savnet sorteringsregler.

Ved revisionen af den danske norm for trækonstruktioner blev der derfor udarbejdet et forslag til danske sorteringsregler på grundlag af et nordisk forslag til »Retningslinier for klassificering af konstruktionsvirke«, som var udarbejdet af udvalget for trækonstruktioner og konstruktionstræ, nedsat af Nordisk komité for Bygningsbestemmelser.

Før disse regler kunne benyttes, måtte det imidlertid undersøges, om de gav rimelige resultater for dansk træ, idet der kun forelå ganske få resultater af forsøg med dansk træ. Der blev derfor af Træafdelingen ved Teknologisk Institut, Trærådet og Statens Byggeforskningsinstitut planlagt en undersøgelse.

Denne indledtes i 1963 med en prøve-sortering af konstruktionstræ hos danske savværker, tømmerhandlere og tømmermestre.

Sortering af dansk gran viste næsten samme udbyttefordeling efter sorteringsklasser, som en tidligere svensk undersøgelse viste for svensk gran. Sorteringen viste også, at der i høj grad var behov for sorteringsregler.

Da vækstforholdene i Danmark er væsentlig anderledes end i de nordlige dele af Skandinavien, kunne det imidlertid tænkes, at en sortering af dansk træ efter de førnævnte nordiske regler ville give en fordeling af træet på sorteringsklasser, der hver for sig havde andre – eventuelt bedre – styrkeegenskaber, end de tilsvarende klasser fra det øvrige Skandinavien. Man ønskede derfor en nærmere undersøgelse af dette forhold.

En større undersøgelse af norsk granvirkes styrkeegenskaber var netop ved at være afsluttet, og Norsk Treteknisk Institutt stillede velvilligt forsøgsudstyr og EDB-program til rådighed for den danske undersøgelse.

Træafdelingen, Teknologisk Institut, udvalgte derefter 3 skovdistrikter med forskellige vækstforhold. Til styrkeprøvningen leverede disse 3 distrikter hver 25 stammer, der blev opskåret på Ravns-holt savværk.

Bøjningsforsøgene blev udført af Statens Byggeforskningsinstitut med assistance fra Norsk Treteknisk Institutt på Treteknisk Institutt's forsøgsopstilling i Lillestrøm, idet man søgte at få det bedst mulige grundlag for sammenligning mellem de norske og danske forsøgsresultater.

Undersøgelsens hovedresultater kan resumeres som følger:

Vækstbetingelserne på de tre danske distrikter er så forskellige og påvirker træets egenskaber på en sådan måde, at fordelingen af træemnerne efter bøjningsstyrken (og, omend i mindre grad, efter elasticitetsmodul) er væsentlig forskellige fra distrikt til distrikt.

De danske sorteringsregler ligger så nær op ad sorteringsreglerne i norsk standard NS 447, at man får praktisk taget samme kvalitetsegenskaber inden for grupperne, uanset hvilket sæt af sorteringsregler man anvender.

I forslaget til de danske normer for trækonstruktioner indgår et krav om, at kun 2,5 % af fordelingen af emnerne efter styrke må ligge under den grænse, som angives af den pågældende sorteringsgruppe. Dette krav er opfyldt for hele det undersøgte materiale, selv om det for et enkelt resultat (sorteringsklasse 390 fra distrikt 3) ikke kan påvises med helt så stor sikkerhed som for det øvrige materiale.

Sammenholder man de danske resultater med de norske landsmiddeltal (inden for hver sorteringsgruppe), synes der ikke at være noget, der tyder på, at dansk gran kvalitetsmæssigt skulle afvige væsentligt fra norsk gran.

(Fortsat fra side 15).

- A. Meromkostninger i den samlede udgift til revir- og vildtpleje som følge af en mere eller mindre betydelig gennemskæring af en motorvej.
- a. For hver 100 lbm gennemskæring 1 punkt
 - b. Besværliggørelse af jagtudøvelse.
 - 1. ingen eller ringe besvær 2 –
 - 2. middel besvær 4 –
 - 3. betragteligt besvær 6 –
 - 4. meget betragteligt besvær 8 –
 - 5. usædvanligt besvær 10 –
- B. Fjernelse eller ubrugeliggørelse af jagtindretninger. (f. eks. hochsitze, vildtagre, søler, remiser o. l.)
- a. ringe indgreb 20 –
 - b. middel indgreb 40 –
 - c. stærkt indgreb 80 –
- C. Formindskelse af den årlige afskydning inden for en begrænset tid.
- a. For hver 100 lbm gennemskæring 1 punkt
 - b. Formindskelse af afskydning:
 - Råvildt*
 - 1. ringe formindskelse 2 –
 - 2. middel formindskelse 4 –
 - 3. betragtelig formindskelse 8 –
 - Kron- og dåvildt, muflon og vildsvin*
 - 1. ringe formindskelse 4 –
 - 2. middel formindskelse 8 –
 - 3. betragtelig formindskelse 12 –
 - Hår- og fuglevildt (fasan, agerhøne, hare og kanin)*
 - 1. ringe formindskelse 1 –
 - 2. betragtelig formindskelse 2 –

Som tidligere nævnt kan det samlede antal punkter i denne opstilling maksimalt blive 400. D.v.s. at med en maksimal erstatning på 20.000 DM har hvert punkt værdi af 50 DM.

Den endelige erstatningsudregning bliver da følgende:

$\text{Antal punkter} \times 50 \text{ DM} \times \text{reduktionsfaktoren.}$

Ovenstående beregningsmetode må kunne bruges ved erstatningsberegninger her i landet med visse modifikationer. Det primære må være at få fastlagt den maximale grænse for erstatningsbeløbet. Formen for udregning af reduktionsfaktor og værdiansættelse af de påførte skader og forringelser af jagen må kunne overføres direkte til danske forhold.

Sven Erik Jacobsen

TF/TT

Skovbrug i Ural

En – fra russisk oversat – skildring af et brug i Sverdlovsk-distriktet

Sverdlovsk-distriktet har et areal på 193.000 kvadratkilometer. Norge og Finland har et territorium 1,7 gange større, og Sverige 2,3 gange større. Men i det mellemste Ural produceres hvert år 25–26 millioner kubikmeter tømmer, hvilket er tre gange så meget som i Norge og kun lidt mindre end i Finland og Sverige. Tømmer fra Sverdlovsk-distriktet går ikke alene til mange egne og republikker i Sovjetunionen, men også til mange fremmede lande. Lad os se på et skovbrug i Bisert (i nærheden af Sverdlovsk). Efter Ural-målestok er det et lille skovbrug, det disponerer over 10 millioner kubikmeter skov. Af hele tømmerforrådet udgør birk 40 pct., gran 30 pct., ædelgran 20 pct. og asp 10 pct.; desuden forekommer fyr og lind.

Skovbruget i Bisert producerer 215.000 kubikmeter tømmer om året. Hugsten og nyplantningen er beregnet sådan, at bruget vil kunne arbejde praktisk talt ubegrænset tid. Hvordan opnås det?

Af de 10 millioner kubikmeter tømmer er 2/3 allerede parat til at blive fældet. Det kan slå til i 30–35 år. Derefter kan man fælde de træer, der for øjeblikket er for små endnu. De kan slå til i 20 år mere. Men der, hvor man i år fælder skoven og planter ny, vil den nye skov være udvokset om 50–55 år.

Målt i areal fælder man hvert år ca. 1000 ha skov, mens kun 500–550 ha nytplanter om året. Skoven fornyes lige så meget ved, at man under skovhugsten bevarer de unge træer.

Mekanisering og automatisering

70 pct. af skovarbejderne i Bisert arbejder ikke i skoven. På selve hugstpladsen er der kun dem, der fælder træerne og hugger kviste af, samt traktorførerne. Lagrene i selve skoven er nedlagt, og tømmerforarbejdningen er koncentreret på lageret i skovbrugets by. Her er det vanskeligt at indføre

fuldstændig automatisering af alle produktionsprocesser, fordi man sjældent finder fuldstændig ens træer.

Men sådanne processer som sortering af tømmerstokkene, stabling og læsning på jernbanevogne er automatiserede. Halvautomatiske maskiner udfører disse operationer, ikke efter et forud opstillet program, men efter signal fra en operatør, der fjernstyrer dem fra en styringspult.

Det foregår på den måde, at når en 180 HK tømmertransportvogn er kørt hen til jernbetonrampen, springer chaufføren ud, løsner den trosse, der binder lasten sammen, og giver signal til kranføreren på en 30-tons brokran. Læggegrabben tager de 25 kubikmeter tømmer på en gang og flytter det over til fordelingsrampen, hvorefter kranen føres hen til den næste bil, der er kommet ind fra hugstpladsen.

På fordelingsrampen tilsluttes samtidig en halvautomatisk linie til fordeling og sortering af tømmeret. Den begynder med en kran, der tager tømmerstokkene ud af bundtet og lægger dem på et transportbånd. Herefter går de gennem et delingsaggregat, og herfra falder de afskårne stammer en for en ned på et sorteringstransportbånd.

Ved at trykke på knapperne i sin pult dirigerer operatøren stammerne hen i forskellige lommer, alt efter hvad de skal bruges til. Når en »lomme« er fyldt, kører en stor konsolkran med læssegrab hen og løfter tømmeret over i en jernbanevogn.

Skovbrugets cheffingeniør Vladimir Tisjkin siger, at de eneste processer, der endnu ikke er mekaniseret, er fastgøring af trosser til tømmerstokkene før transport og afhugning af kviste. 40 mand ud af de 299 skovarbejdere i Bisert er beskæftiget med disse operationer; men også de vil i nær fremtid blive mekaniseret.

Mekanisering og beskæftigelse

Hvad nu med de folk, der bliver overflødige ved mekaniseringen? Får de ikke svært ved at skaffe sig nyt arbejde?

Ifølge arbejdslovgivningen er skovbrugets administration forpligtet til at skaffe sådanne folk andet arbejde.

Ingeniør Tisjkin fortæller, at folk tidligere blev omskølet til at betjene nye maskiner med hjælp fra fagforenings-



Tømmertransport i en skov i Ural.



Hydraulisk traktor løfter stammerne og fører dem hen til transportvognen.

komiteen. Desuden har man startet svelleproduktion, hvor ca. 200 mand er beskæftiget. En lille del af arbejderne er med deres aksept blevet overført til andre skovbrug. De fik betalt alle udgifter til flytningen, desuden »flyttepenge« på størrelse med en månedsløn plus 25 pct. for hvert familiedlem. Disse arbejdere går heller

ikke ned i anciennitet, hvilket er meget vigtigt ved tildeling af privilegier.

Privilegier til skovarbejderne

En skovarbejder, der har arbejdet mindst tre år, får et løntillæg på op til 30 pct. Desuden får skovarbejdere af visse professioner et tillæg på 15 pct., de øvrige arbejdere 10 pct. Senere for-

øges løntillægget med 5 pct. for hver 5 år. Således kan ledende skovarbejdere ved en anciennitet på over 15 år få et tillæg på 30 pct., de øvrige 20 pct.

Derudover får skovarbejdere i det sydlige og mellemste Ural det såkaldte Ural- eller zonetillæg på 15 pct. af grundlønnen. I det nordlige Ural er zonekoefficienten 20 pct. Virksomheden betaler hvert år en måneds ferie, og for hver tre års arbejde får skovarbejderen yderligere en ferie på en måned.

Skovarbejdere af ledende professioner har ret til at gå på pension i 55-års alderen, kvinder 50 år.

Endelig forsyner virksomheden arbejderne med gratis arbejdstøj både til sommer- og vinterbrug.

Specialistuddannelse

Skovbruget bruger store summer til uddannelse. 48 chauffører, 30 traktorførere, 5 kranførere og 15 operatører til de halvautomatiske linier er uddannet på specialkurser og på teknisk skole. De fik alle stipendier eller gennemsnitsløn under uddannelsen. Skovbruget sørger også for uddannelse af sine egne specialister med højere teknisk uddannelse. 5 mand går på institut nu. Som alle sovjetiske studenter får de gratis undervisning, men det er skovbruget, der betaler deres stipendier, som oven i købet er forhøjede. Skovarbejderne har også mulighed for at supplere deres kundskaber på stedet. 50 arbejdere i Bisert går i aften-skole. Der er nogle, der tager studenterkursus og teknikum pr. korrespondance, og en enkelt aspirant.

Lidt om brugets økonomi

I de sidste tre år har bruget fået et overskud på 1.112.000 rubler. Heraf er 256.000 over planen. 45.000 rubler er forblevet til virksomhedens disposition. Desuden har bruget tre gange fået præmier af staten for godt arbejde. De er tilsammen 42.300 rubler.

Af disse penge er 48.000 rubler med fagforeningskomiteens billigelse givet ud til præmiering af de bedste arbejdere på virksomheden. For de øvrige midler er der bygget et stadion og en skydebane, og der er indført gaskomfurer i næsten 300 lejligheder.



Store MAZ-lastbiler transporterer tømmeret til lagerpladsen.

NOTER

landsgennemsnit blev 2.2° over normalen.

Nordisk Træsymposium

De tekniske muligheder og dermed også interessen for at udnytte træ i bygningskonstruktioner er øget hastigt i de senere år overalt i Norden.

I Danmark foregår der både i industrien, hos de rådgivende ingeniører og på forskningsinstitutter og højskoler et intensivt udviklingsarbejde inden for området *trækonstruktioner*, og situationen synes helt den samme i de øvrige nordiske lande.

En række danske forskere og ingeniører har overfor Statens Byggeforskningsinstitut (SBI) påpeget det nyttige i, at de, der beskæftiger sig med forsknings- og udviklingsarbejde samt projektering indenfor trækonstruktionsområdet i Norden, fik lejlighed til at præsentere og diskutere endnu ikke offentliggjorte resultater, projekter og nye muligheder inden for området samtidig med, at disse byggeteknikere fik personlig kontakt med hinanden.

Gennem et symposium ville man kunne afkorte vejen fra forskeren, fra den projekterende og fra producenten til den praktisk arbejdende trækonstruktør og til dennes fagtidsskrifter. Ingen eller kun få ved noget om, hvad der i øjeblikket foregår af værdifuldt nyt arbejde rundt omkring i Norden. Der kan let gå 5 år, før man ved besked om og kan få glæde af

andres arbejde og fremskridt. Et træsymposium ville således kunne blive til stor nytte for det praktiske byggeri.

På denne baggrund har SBI nu i samarbejde med det danske Træbranchens Oplysningsråd besluttet at indbyde til et Nordisk Symposium om trækonstruktioner, som vil blive afholdt i dagene 1., 2. og 3. juni 1970 i København på Danmarks tekniske Højskole.

Lempelse af grundskyld

Den 11. dec. 1969 vedtog folkettinget ved 3. behandling det fremsatte lovforslag om lempelse af grundskyld af skovejendomme, idet forslaget gennemførtes som en tilføjelse til *Lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme* (Indenrigsministeriets lovbekendtgørelse af 23. juni 1969).

Herefter vil grundskyldspromillen for skove og plantager (bortset fra statens) i lighed med landbrugsejendomme m. fl. blive nedsat med 1/20 for hver fulde promille, landbrugets forrentningsprocent af handelsværdien i det skatteår nærmest forudgående kalenderår har været mindre end 4,5. Loven har virkning fra og med skatteåret 1970-71.

Bekendtgørelse

»Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles rejsefond af 1918« og »Knud Højgaard's Fond«.

Den 7. marts 1970 kan der af ovennævnte fonds uddeles et stipendiebeløb på ca. 50.000,- kr. til studieophold i udlandet.

Stipendiebeløbet, der kan uddeles i én eller flere portioner, kan søges af kandidater, der er udgået fra højskolen. Særtryk af fundatsen for »Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles rejsefond af 1918«, kan fås ved henvendelse til højskolens administration.

Ansøgninger, der indsendes til højskolens administration inden udgangen af januar 1970, skal foruden oplysninger om vedkommendes personlige forhold og uddannelse tillige indeholde en redegørelse for ansøgerens studieplan.

Klimaet

Oktober 1969 havde overvejende vind fra vestlige retninger og betydeligt over normal temperatur. Skydækket var noget over, medens fugtighedsgraden var noget og nedbøren langt under det normale. I gennemsnit fik Jylland-Øerne 23 mm (norm. 68 ÷ 66 %). Temperaturen

Der er gjort meget for at forbedre skovarbejdernes daglige tilværelse. Således har de fleste arbejdere ved centrallageret længe boet i en by, hvor de har fået lejligheder med vand-, gas- og kloakttilslutning og elektricitet fra virksomhedens centralnet, så der kan bruges køleskabe, vaskemaskiner, støvsugere og andre husholdningsmaskiner. I denne by er der både skoler, børneinstitutioner, sygehuse og forsamlings-

huse, men den største bekvemmelighed er, at den ligger lige ved siden af arbejdspladsen.

Skovbrugets sportsklub klarer sig fint i fodbold, volleyball, atletik og bordtennis. Der er mange lystfiskere, som fisker i en stor dam midt i Bisert. Mange tager til Sverdløvs for at gå i teater. Fagforeningskomiteen bestiller billetter i forvejen og sørger for gratis transport. (APN)

FRA UDLANDSUDVALGET

Følgende forstkandidater har fået ansættelse i udlandet:

Lic. agro Per Guldager er antaget som Forest Geneticist ved Division of Forest Research, Kitwe, Zambia. Guldager rejste med familie sidst i november 1969, for at lede et arbejde med forædling af tropiske fyrrearter og eucalyptus foreløbig for en periode af 2 år.

★

Jens J. Granhoff er fra 1. januar 1970 ansat som assistent til projektlederen, Knud Bryndum, for fyrreforædlingscentret i Nordthailand. Forud for tilknytningen til fyrreprojektet arbejdede Granhoff som FAO associated expert i Bangkok.

★

Elmer Brask Lauridsen, tidligere Nigeria er ligeledes fra 1. januar, ansat som assistent til projektlederen, Torben Hedegart, ved teak forædlings centret i Nordthailand.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles jubilæumsfond.

Af den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles jubilæumsfond er der et beløb til rådighed til uddeling i april 1970.

Beløbet kan anvendes til løsning af opgaver, hvortil der ikke ad almindelige kanaler kan ydes fornøden støtte, herunder igangsættelse af forskningsarbejder samt støtte til de studerende og deres arbejde. Til sidstnævnte formål skal mindst anvendes en tredjedel af det rentebeløb, der er til rådighed til uddeling.

Fondets midler må ikke anvendes til formål, som det efter lovgivningen eller praksis normalt er statens sag at varetage. Renten af det af De samvirkende kvægavlsforeninger skænkede beløb kr. 25.000,- skal anvendes til støtte for kandidater, som ved studier i udlandet uddanner sig i kvægavl med henblik på virksomhed i dansk landbrug.

Ved ansøgning om støtte til igangsættelse af forskningsopgaver og lignende må det godtgøres over for jubilæumsfonden, at støtte til det pågældende formål ikke kan opnås fra fonds under staten.

Støtte til studerende til dækning af studieudgifter kan ikke bevilges af jubilæumsfonden.

Ansøgninger om at komme i betragtning ved uddelingen affattes på ansøgningsblanketter, der udleveres på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles administration og indsendes **inden den 15. februar 1970** til jubilæumsfondens sekretær, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, 1870 København V.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, den 15. december 1969

H. C. Aslyng
formand

/. Højbye Hansen
sekretær

**PENGE
VOKSER
IKKE PÅ
TRÆER**

ELLER GØR DE?

Tegn skovbrand-forsikring i NATIONAL



Forsikringshuset
Holmens Kanal 22
1060 København K.

Henrik Hvidberg-Hansen, der i 1½ år arbejdede for FAO som associated expert i Kenya med »wildlife management« fortsætter sit arbejde fra dette område i Peru, foreløbigt for et år.

★

Stipendier til Lysebu

»Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde« bekendtgør, at stipendier kan søges for april 1970. Stipendierne søges til faglige studier inden for alle samfundsgrupper: Arbejdere, erhvervene, kirken, kunsten, skolen og videnskaben. De gives i form af ophold på Fondets ejendom »Lysebu« ved Oslo. Pensionspris pr. døgn 15 kr.

Ansøgeren må have en færdig uddannelse. Ved uddeling lægges vægt på, at opholdet giver ansøgeren et fagligt udbytte.

Ansøgningsskema fåes ved henvendelse til Fondets sekretariat, Schæfergården, Ermelundsvej 105, Gentofte (tlf. GE 6065 fra kl. 9.00-16.00). Ansøgninger må indsendes til Fondet inden 1. februar 1970.

Nye kort med farver

Dette med at gå tur i skoven er der vist mange mennesker, der har lyst til, men at få det gjort . . .

Prøv at købe et af de nye, glimrende 1:25.000 kort, der netop er kommet frem. Se på dem hos en boghandler og vælg det, der dækker den nærmeste større skov.

Geodætisk instituts nyopmålede kort er i farver og fortæller på en tiltalende måde om blå søer, grønne skove, moser, lystanlæg og frugtplantager, brune bakkedrag og åse.

De giver ligefrem lyst til at stå ud af bilen og se efter!

– *Vendsyssel Tidende,*

★

Næsten 17 millioner dollars anvendes til en kampagne i USA, som skal forsøge at forebygge skovbrande. Kampagnen som kaldes »Bjørnen Smokey«, er en af de største samfundskampagner, der er gennemført i USA.

Ringe værdistigning for nordjyske skove

Plantagerne og de mindre nordjyske skove har den største værdistigning ved den 14. almindelige ejendomsvurdering. Skovenes økonomiske værdi viser en gennemsnitlig stigning på ca. 10 procent i forhold til den 13. almindelige vurdering. Når stigningen er størst for plantagerne og de små skove, skyldes det disses rekreative muligheder.

»Det er iøvrigt kun ganske få ejendomsbesiddere i Ålborg amts skyldrådsreds, der endnu ikke har returneret vurderingsskemaerne til den 14. almindelige vurdering. Der har vanket en enkelt bøde i kredsen, men store forsinkelser af skemaerne har der ikke været tale om,« siger skyldrådsformand Marius Lundby, Storvorde.

Om den gennemsnitlige værdistigning på landbrugsejendomme i kredsen siger Marius Lundby, at den er på ca. 35 procent i yderdistriktene. Mindst er stigningen i Vesthimmerland, hvor den gennemsnitlige stigning enkelte steder er nede på 30 procent. Landbrugsejendomme på 7–8 hektar er stedbørn ved vurderingen. De er ikke steget nævneværdigt i forhold til vurderingen i 1965, hvilket skyldes, at de færreste vil købe så små ejendomme, fordi de vanskeligt kan give udkommet til en familie.

»Den gennemsnitlige stigning ved byerne er på 40–50 procent i forhold til 13. almindelige ejendomsvurdering. Enkelte steder noteres en værdistigning på omkring 100 procent,« siger Marius Lundby.

– *Dagbladet Ny Tid, Aalborg,*

Jagt i statsskov

Folketingsmedlem Otto Mørch rejste i Folketinget over for landbrugsminister Peter Larsen ønsket om, at flere jægere får adgang til jagtretten i statens skove og på andre statsejede arealer. Han sagde, at statsskovene dækker 83.513 hektarer, på hvilke kongen og 30 statskovridere har jagtretten.

Landbrugsministeren svarede, at problemet ikke er så enkelt. Ifølge loven

De hollandske statstilskud til åbnede private skove forhøjet

I Forstlig Budstikke nr. 23, 1968, side 107 har Finn Helles givet en orientering om den i Holland siden 1966 gældende ordning, hvorved staten yder tilskud til private og kommunale skove, der åbnes for publikum. F.H.

nævner, at skovejerne hævdede, at tilskuddet var for lille.

Det kan i den forbindelse oplyses, at tilskuddet siden 1/1 1969 er forhøjet, som det fremgår af nedenstående tabel.

1966–68	pr. 1/1 1969
for de første 50 ha: 50 gylden pr. ha/årl.	50 gylden ha/årl.
for de næste 50 ha: 40 gylden pr. ha/årl.	40 gylden ha/årl.
for de næste 100 ha: 30 gylden pr. ha/årl.	35 gylden ha/årl.
for de næste 300 ha: 30 gylden pr. ha/årl.	30 gylden ha/årl.
for resten: 10 gylden pr. ha/årl.	20 gylden ha/årl.

D.v.s. det er kun skove over 100 ha, der har fået øget tilskud.

Formålet med tilskuddet er, at man herigennem håber at anspre skov ejerne til at holde deres skove i en sådan orden, at de er tilgængelige og tiltalende for publikum, at gøre skov ejerne mere publikums-minded, at fremme den i landsplanlægningsloven efterstræbte infrastruktur i Holland, hvor rekreativt sigte har en fremtrædende plads.

Ved jordfordelingsplaner kræves således 5 % af landbrugsarealerne inddraget til skov eller andet natur- eller rekreativt areal i forbindelse med allerede eksisterende.

Tilskuddet gælder kun til skov og ikke til åbne naturarealer.

Der ydes på denne konto 4.5 mill. gylden om året.

Tilskud til kommunale skove ydes af statskovvæsenet (landbrugsministeriet) og tilskud til private skove af kultur- og socialministeriet.

I samme forbindelse må nævnes, at Naturfredningsloven af 1928 betinger skattemæssig lettelse for hollandske

landbesiddere, når de åbner deres områder for publikum. Indtil 1966 var 105.000 ha åbnet for publikum ad den vej.

På det rekreative område spiller det i Holland også en meget stor rolle, at statsskovvæsenet gennem midler fra kultur- og socialministeriet opkøber naturområder. Der står årligt 14.5 mill. gylden til rådighed hertil.

I 1967 erhvervedes således 1400 ha. Det skilt, som Finn Helles nævner som model I, og som private skov ejere er pligtige til at sætte op, når de åbner deres skov for publikum har denne tekst:

AABNET. Adgang er forbudt: mellem solnedgang og solopgang udenfor veje og stier – med motorvogn, knallert eller hest – med løsgående hund – med spillende musikapparat – med telt eller læskærm. SAMT HVIS DE: efterlader papir, skaller eller andet affald – ryger, koger eller brænder bål – tilbyder varer til salg – beskadiger noget eller fjerner det – foruroler vildt.

I nationalparken »Hoge Veluwe« er opstillet skilte med den lakoniske tekst: Efterlad intet som tak.

har kongen jagtretten på ca. 23.000 hektarer af statsskovene. I de jyske skove er 6.800 hektarer allerede udlejet til private jægere, mens 14.300 hektarer er udlagt som reservater.

I den forbindelse sagde ministeren, at disse reservater har den største betydning for opretholdelsen af ligevægten i

den danske fauna. Men ministeren tilføjede, at man i landbrugsministeriet overvejer en udvidelse af jagtretten i statens skove. Det var dog endnu for tidligt at sige noget endeligt om, hvad overvejelserne ville ende med.

– *Helsingør Dagblad,*



DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S
ODENSE TELEFON (09) 12 22 22



**Alle arter
skovplanter**
i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning . Telf. 05 - 65 12 11



**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov – 4760 Vordingborg
Telefon Klarskov 9 (03-782)

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnsplanter

Tilsluttet herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

–sælg gennem **SKOVEN**

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævler købes.

**A/S Kagerup
Trævarefabrik**
Kagerup
Telefon: Helsingø 9

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk
Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

**Glamsbjerg Trævarefabrik
& Savværk A/S**

5620 Glamsbjerg
Telf. (09) 72 15 31
(09) 72 11 50

**A/S Grindsted
Imprægneringsanstalt**

er køber af nåletræ til master

Grindsted
tlf. (05) 32 08 55*

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhastrop«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsøs Planteskole

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter«

Alle Slags Skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup

Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplantekulturerne står under Herkomstkontrollen med Skovfrø- og planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Eg og Lærk

købes til specialbrug

KARSHOLTE SAVVÆRK

v/V. Barner Jespersen . Dianalund

tlf. Dianalund 77

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens.
Tlf. Hansted 46 (05-636911).

Skov-, Læ- og Hækplanter samt
Planter til Vildtremiser

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen
med Skovfrø og -planter

Hyllinge Savværk A/S

(03) 744 Hyllinge 64 *

Dansk

Skovkontor

Skovbrugskemikalier

Skovbrugsredskaber

Skovhegn

Postbox 1, 4700 Næstved.

Tlf. (03) 760 Nyland 110



P. BORK INDUSTRI A/S

OREHOVED

Støt

Skovens
annoncører

Model 178...en ny **HIAB** skovkran

Hiab 178 er en videreudvikling af Skovelefanten, der med det nye armsystem har en hydraulisk armforlænger med slaglængde 1,6 m. Større rækkevidde og enklere betjening.

HIAB borger for kvalitet og god service.

ÅRHUS

Århus Hydraulic Service Telf. (06) 22 14 57

PAARUP

Midtjysk Hydraulik Telf. (06) 86 52 22

ÅLBORG

Ålborg Hydraulic Telf. (08) 37 14 66

ESBJERG

Erling Christoffersen Telf. (05) 12 52 40

ODENSE

Knud Nyegaard Telf. (09) 12 10 69

VORDINGBORG

Vordingborg Hydraulic Telf. (03) 775-2248

KØBENHAVN

A/S Hiab Hydraulik, Herlev Telf. (01) 94 81 22

⚡ JUNCKERS SAVVÆRK

Ny »loader« til råtræpladsen - dieselelektrisk

Fabrikat: R. G. Le Tourneau F. 804 - Texas - U. S. A.

Løfteevne: 36 tons - stablehøjde 6,5 meter

